

400 lei
220 lei
120 lei
40 lei

ingozsiáiban
egy hónapra
egy szám

UJ KELELET

ZSIDÓ-POLITIKAI NAPILAP

32c évesítődíj, kiadó
Hivatal és nyomda
Uj-Kelelet, Nr. 5682
Cluj, Románia

Uj Kelelet telefonjai
Kiadóhivatal 577
Nyomda 576
Haber osztály 488
Sz. N. Sz. 552

V. évfolyam, 194. szám

Cluj (Kolozsvár) 5682. Elul 9

1922. szeptember 2. Szombat

Herzl Tivadar sírján

Írta: Síl Vara

Bécs sírkertjei között legszebb a döblingi. A város felett magasra fekszik és felai mögött hatalmas ivan zöld dombok és völgyek láthatók megejtő vonalakban Grinsingen és Sewaringern a Kulberg irányában. Ha kék ég és rózsás fény ivalódnak a tőj fölé, a halál fullánkját enyhében érezzük. Mig a központi temető egy praktikus, ellenszenves sírváros, addig a döblingi temető egy elbájos, kedves virágoskert. Ebben a kertben nyugszik Herzl Tivadarból az, ami benne földi volt.

A múlt héten állottam ott sírja mellett, ama napok egyikén, amikor az újságokban olvasni lehetett: „A Newyork Herald jelenti Washingtonból: A képviselőház határozati javaslatot fogadott el, amely kimondja, hogy Palesztina a zsidóság otthona. Olyan otthon fog élvezni a zsidó nép, ahol nem magyirtán, hanem jogait jussán élhet.”

Vajjon a sferákban, ahol Herzl most él, vajjon tudata karmaszterien éri-e ott ezt a tiszta boldogságot? Szelleme tudja-e, hogy a mag, amelyet kemény, köves talajba helyezett, ime gyökereket hajtott, a föld, amelyet sok fáradsággal megszántott, ime gyümölcsöt érlelt, gondolatai alakot öltöttek, költői álma politikai valósággá váltak.

Egyeszer figyelmeztettem őt: „Ne dolgozzon olyan sokat, tönkre teszi magát.” Erre ő így felelt: „Addig akarok dolgozni, amíg tönkre megyek.”

Amikor ezt még életében a londoni Toybee tereben szakállas és barnaparókás hallgató közönség előtt elmondottam, az emberek felsírtak. És amikor felolvastam nekik Herzl „Altneuland” című regényének egy részletét, amely — úgy emlékszem — az anya haláláról szólt, a nyi bensőséggel sírtak fel, mintha mindenüknek saját anyja halt volna meg. Ezek a szegény, gondozatlan gettóemberek olyan keservesen zokogtak, hogy magam se tudtam tovább olvasni. A fájdalom a torkomat szorongatta. Mint Messiást, úgy szerették és tisztelték őt a szegények.

Az üldözöttek, a megalázottak, a nélkülözök, akiknek kebelében a pogromfélelem vibrál állandóan, érzék, hogy ezáltal fajuk egyik nagyja önzetlenül követel emberi jogokat számukra, egy Mózes ő, isten küldötte, aki őket a föld nyomorától az igéret földjére, Palesztinába, atyáik országába fogja visszavezetni.

Néhány évvel ezután újból megalázott zsidók körépette állottam, ezúttal a döblingi temetőben. Az egzek is airtak. Ezren és ezren állottak szegények és rongyosak és megalázottak Herzl Tivadar koporsója körül. A temető nem tudta befogadni őket, ott állottak künn a kapu előtt. Emlétemben még ilyen nem láttam. Akik Herzl soha nem is látták, kinjokban és izgalmukban felsírták, hogy elvitték mellettük a hosszú egyszerű koporsót. Soha még ilyen belső megrázkódtatást nem éltem át, mint amikor a halál sírjaim felhangzottak és ezek torkából felszakadt a csukló fájdalom.

Több ízben beszélt nekem küzdemeiről, reményeiről, sikereiről és balsikereiről. Lelkét a Romániában,

Galiciában, Oroszországban élő és elnyomott zsidóság fájdalma töltötte be és ha lázadózt, akkor az igazság tört fel belőle az indolens világ ellen. Ha felbuzdult, ha megharagudott, lehámlani látszott róla az elegáns redingó és igaz lényét láttam. Mintha évezredekkel azelőtt élt volna. Mint egy prófeta vagy mint főpap látszott es a kifinomodott párisi kulturán művelődött ur, aki személyét, becsvágját, világi hiúságát és írói hírnevét „félretéve nem akart más lenni, mint a kitaszított, hontalan, jogaitól megfosztott zsidók védője.

Igaz, nagy életét nekik szánta, minden terve, minden eslekvése nekik szólt. A gazdag zsidókat, akik gáncsot vetettek elője, akik gyáván visszavonultak szegény testvéreiktől, akik tagadták a velük való közöséget, mert a zsebükben csengő arany elfőtte a sárga foltot, ezeket mélyen megvetette. Keserű szavai voltak ezek számára és félelmetes pillantásai.

Némeiykor azöbakerült közöttünk a zsidóság és az újságírás.

— Ha a zsidónak nincs fizeti érzéke, nem is tehet mást a vonzalma szeriat, minthogy újságban írjon. Már rég miniszter lettem volna, ha zsidó nem lennék.

Pedig mégis miniszter volt. Tárgyalta császárokkal és királyokkal és a nyugati hatalmak nagy államférfijaival. Ő, a bécsi literátus, a zsidó újságíró.

Na feledjük el, hogy akkoriban nagy dolog volt ez: dr. Herzl azon fáradozott, hogy második Vilmost megnyerje a cionizmus számára.

Angolul a követet miniszternek nevezték. Nos hát: ő népe követe volt.

Nézzük csak meg a döblingi temetőben a sírját. Polgári sírhely, mint száz más sírdomb. Magas kő, vasból való kerlát, virág, örökzöld, mint száz más sír körül. De nézzük meg közelebb. Végig, felülről lefelé és oldalról mindenütt minden tele van írva, ki van vésva nevekkel. Mássalült haszontalanság az ilyesmi, itt egy szent érzés kifejezője, jele annak, hogy ezek, akik a sírhoz zarándokoltak, érezték, hogy a nagy reformátorhoz, a nemes emberhez van egy szavuk, a hála és szeretet szava. Héber és német és orosz betűk kívánságokat mondanak, köszönik a nagy halotat, kérnek és remélnek. Áldóimák és szent mondások. A széjjelszóródottság minden nyelvén írja meg egy nép miniszterének, aki otthon akart szerezni neki, a bizalmi nyilatkozatot.

Csodálatos boldogságérzet megélni egyes világeseményeket, amikor minden aljasság, gyávaság, hitványosság és emberi kegyetlenség nem képes a nagy eseményeket megérteni és az önzetlenséget meg az egyszerűséget megfoglani. Mert önzetlenség a jótételező és a boldogságos legyőzhetően világító árad. Most pedig a „Newyork Herald” jelenti Washingtonból...

Leszállítják Németország adósságait

Mégis haladékat kapnak a németek
Hathónapos kincstári jegyekkel fizethetnek

— Az Uj Kelelet tudósítójától —

Európa krízise, amelyet újból a német jóvátételi kérdés idézett elő, egészen rövid időre kitoldott. A jóvátételi bizottság nem horott végleges határozatot: a moratórium kérdést egyelőre elodázta. Németország tehát kistidőre elékezethez juthat. Franciaország döntő lépésre készült ugyan, de az utolsó pillanatban mégis gondolkodóba esett, mert Anglia határozatlan ellene volt minden elhamarkodott lépésnek.

A tanácskozáson Olaszország is mérsékelten viselkedett, ez abban jutott kifejezésre, hogy az olasz delegátus a szavazásban nem vett részt. Belgium a moratórium kérdésében szintén engedékenynek mutatkozott, úgyhogy Franciaország agresszív politikájával voltaképpen egészen egymagára maradt. Híába harangozták be a francia félhivatalos lapok, hogy a jóvátételi bizottság engesztelhetetlen lesz Németországgal szemben, az utolsó pillanatban a józanság győzött.

Döntés van tehát, de ez a döntés csak kitolja a krízist: nem oldja meg. A jóvátételi bizottság figyelembe veszi Németország súlyos pénzügyi helyzetét és azért bevárja, míg Németország az új pénzügyi reformok tervét elkészíti. A pénzügyi reform elkészítésénél egyenúlyba kell hozni magát a költséget, a külföldi adósságok terhét le kell szálítani, valamint reformokat kell életbe

léptetni és külföldi és belföldi kölcsönöket kell felvenni. A jóvátételi bizottság, hogy a reformok keresztülvitelére időt engedjen Németországnak, hozzájárul ahhoz, hogy az augusztus tizenötödikén és szeptember tizenötödikén esedékes készpénzfizetéseket, esetleg az október közepén és december közepén esedékes készpénz fizetéseket kincstári jegyekkel fizesse Németország. Németország helyzetén lényegesen nem javít ez a határozat, de mindenesetre megmentette néhány hónapra a már nagyon is kiélezett helyzetet.

A belga-olasz közvetítő javaslat

Páris, szept. 1. A jóvátételi bizottság tegnap délelőtti és délutáni ülést tartott. Az ülések között a delegátusok a tárgyalások állásáról tájékoztatták kormányaikát. A Havas-ügynökség irodája délután fél hat órakor a következő jelentést adta ki:

A jóvátételi bizottság délutáni félhivatalos ülése után a delegátusok és a titkárok Dubois szobájából, ahol a félhivatalos ülés lefolyt, lementek a földszinti terembe, ahol astán a hivatalos ülés megkezdődött.

A „Daily Chronicle” írja: Az a vélemény alakult ki a jóvátételi bizottság körében, hogy a németek javaslatai sommiképen sem elégíti ki a garanciákra irányuló törekvéseket. Mégis

remélik, hogy a tizenkettedik órában sikerül

olyan megoldást találni, amely a szövetségesekre nézve elfogadható.

A Havas-ügynökség jelenti: Kiszivárgott hírek szerint el fogják fogadni azokat a békülékeny feltételeket, amelyeket

Belgium és Olaszország javasol

A Havas-iroda hangsúlyozza azonban, hogy erre vonatkozó értesüléseinek egyáltalán nincs hivatalos jellege.

Ha Franciaország mozgósítana...

Az „Oeuvre” biztos forrásból értesül: A francia kormány kérdést intézett a brüsszeli kormányhoz, hogy milyen álláspontot foglalna el Belgium,

ha a francia kormány katonai természetű intézkedéseket volna kénytelen megtenni.

Brüsszelben erre a kérdésre azt a választ adták, hogy ebben az esetben főszóra az angolok állásfoglalása emelkedne, az pedig bizonyos, hogy Anglia határozatlan barátságosan rendszabályokkal juttatná kifejezésre válaszáat a francia tervekkel szemben.

Németországot rendszabályokkal nem lehet fizetésre kényszeríteni

Berlinben óriási az izgalom a jóvátételi kérdések miatt. A birodalmi kancellárnál nagy tanácskozások vannak, amelyen résztvesznek a kormány képviselői és a gazdasági világ vezető férfiai. A tanácskozáson megvitaták, hogy milyen magatartást tanúsítson Németország abban az esetben, ha a jóvátételi bizottság elveti a moratóriumot. Egyöntetien megegyeztek abban, hogy

Németországot semmiféle rendszabállyal nem lehet fizetésre kényszeríteni.

Franciaországnak az erőszakos rendszabályokra vonatkozó terveit Németország a legnagyobb mértékben visszautasítja. Ha Franciaország rendszabályokat akar életbeléptetni, akkor Németország haladéktalanul megteszi a szükséges előkészületeket.

Döntött a jóvátételi bizottság

Páris, szept. 1. A jóvátételi bizottság tegnap délután négy órakor hivatalos ülésben meghozta a döntését. Kiszivárgott hírek szerint a többség a belga és olasz közvetítő megoldás mellett foglalt állást, amelynek értelmében a jóvátételi bizottság

a moratórium kérdésében nem hoz kötelező határozatot,

illetve a moratóriumot nem utasítja vissza, hanem Németországnak a fizetésre könnyebbéteket engedélyez. Belgiumnak az 1922. évre esedékes tartozásának törlesztés helyett kincstári utalványokat adhat.

Feltételes moratórium

Páris, szeptember 1. A jóvátételi bizottság elvetette Bradbury angol delegátus javaslatát, amely szerint Németországnak feltétlenkülti moratóriumot engedélyezzenek. Anglia a javaslat mellett szavazott, ellene foglalt állást Franciaország és Belgium, Olaszország tartózkodott a szavazástól. A bizottság ezután egyhangúlag ezt a határozatot hozta:

Nem tartja szükségesnek Németország részére a moratórium engedélyezését.

A németeknek a szén- és faszállításokra vonatkozó javaslatai felől egyelőre nem tartja célszerűnek a dön-

tést. A bizottság fentartja magának azt a jogot, hogy ha a német szállítások nem lesznek kielégítőek, további elhatározásokra jusszon. Tekintettel arra, hogy Németország elvesztette minden külföldi és belföldi hitelét, a bizottság elhatározta, hogy

a moratóriumra végleges határozatot csak akkor hoz,

ha elkészül a német pénzügyek radikális reformjára a javaslat, amely egyúttal a költségvetés egyensúlyát is helyreállítja, redukálja a németek külföldi terheit, reformálja a valuta-forgalmat és bel- és külföldi kölcsönök kibocsátásától intézkedik. E kölcsönök jegyzői hat hónapra szóló kincstári kötvényeket kapnak, amelyeket aranyban fizetnek vissza.

A döntés szövege

A jóváhagyó bizottság határozatának szövege a következő:

A jóváhagyó bizottság Németország 1922 július 12-én kelt új moratórium-kérdéséről határozva figyelembe veszi, hogy Németország befelé és kifelé mindenféle hitelt elvesztett és a márka értékének háromszösz részére esett. A jóváhagyó bizottság kimondja:

1. A jóváhagyó bizottság Németország részéről előterjesztett kérvény felüli határozat-hozatalt elhalasztja mindaddig, amíg Németország gyökeres pénzügyi reformjának tervét el nem készíti. A tervzetnek a következőket kell szem előtt tartania: a) a költségvetés egyensúlya, b) Németország külföldi adósságterheinek lecsökkentése oly mértékben, amennyi hitelnek helyreállítására szükségesnek látszik, c) valutáris reformok, d) külső és belső kölcsönök felvétele, figyelembevétel a helyzet konszolidálására.

2. Az előző pontban jelzett intézkedések előkészítésére és végrehajtására szükséges időt nyerve, a jóváhagyó bizottság 1922 augusztus 15-én és szeptember 15-én esedékes közzétételükre megengedte, továbbá abban az esetben, ha a későbbi időben más megállapodás nem jön létre, az azokat követő 1923 október tizenötödike és december tizenötödike között esedékes közzétételükre megengedte, továbbá elfogad aranyban fizetendő hálócapi lejáratú német kincstári jegyeket, melyek biztosítékkal vannak ellátva és melyekre a német és belga kormány, melynek számára a közzététel szolgálna, megengednek. Ha ilyen megállapodás nem jönne létre, az aranyban valamely külföldi banknál való letétbe helyezéssel kell a kincstári jegyeket garantálni. A megállapodásról Belgium hozzájárulása szükséges.

Németországnak fizetnie kell

Páris, szeptember 1. Francia politikai körök a jóváhagyó bizottság határozatát kielégítőnek tekintik. Németországnak rövid időn belül fizetnie kell, ellenkező esetben a jóváhagyó bizottság konstatalni fogja rosszaságát és felhatalmazza majd Franciaországot, hogy alkalmazzon olyan szankciókat, amelyeket jónak lát. A jóváhagyó bizottság határozatával a mai minisztertanács is foglalkozni fog.

London, augusztus 31. A "National Review" című lap konstatalni fogja, hogy a német márka esését maga Németország akarja, hogy így kibújhassék kötelezettségei alól. A világkassza okozói azok az angol államférfiak, akik Anglia és a szövetségesek érdekeit ellen szelkedtek és Németország érdekeit szolgálták. Az egyetlen eszköz Németországot a militarizmusától megszabadítani ha fizetésre kényszerítjük. Akkor Németország végre is fogja látni, hogy rossz üzlet a háború.

Central Buffet
Balmazújváros utca 1344
az élle közönség találkozó helye

Weizmannék felvetik a bizalmi kérdést

Válasz a száztágu ellenzéknek. Ne udvaroljunk annyit az araboknak. A karlsbadi konferencia negyedik ülése

— Az Új Kelet tudósítójától —

A cionista világkonferencia legutóbbi ülésén elsőnek Weizmann Chaim szólalt fel.

— Nem azért ragadom meg a szót, — mondotta — hogy bizalmi szavazatot kérjek a konferenciától. Nem mintha nem kellene nekem ez a bizalmi szavazat,

de mert a legtöbb szócsok már eleve kétségbe vonta a bizalom megszerzését. „A legjobban szeretnénk, — mondották ezek az urak — bizalmatlanságunkat nyilvánítani az egész vezetőséggel szemben, mivel azonban ezt nem tehetjük, úgy tüntetjük fel a dolgot, mintha még mindig megvolna a bizalmunk.” Ezzel a magatartással ezek az urak lelececsnyitják ennek a gyülekezetnek a nivóját. Mert vagy van önöknek bizalmuk irántunk, vagy nincs, ha nincsen, legyen bátorságuk megmondani. Engedjék meg mindene-etre, hogy a bizalmi szavazattól egészen eltekintve, néhány meglévő igazságra mutassak rá. Fordulok pedig a száztágu ellenzékhez, Fischer és De Lieme urakhoz. Fischer urnak a beszédére, ha jól emlékszem, már néhány évvel ezelőtt válaszoltam egyiben, de attól félek, hogy még eszededők mulva is kérni fogják a feleletemet. Nem tudom kik, valmi egészen legújabb chartert tettek le a ház asztalára, chartert, amelyet senki nem látott és senki nem olvasott. Ebben a charterben állítják egész más rendelkezések vannak, mint a mandátumban. Hajlandó vagyok azt Fischer urnak elhinni. Csakhogy ne felejtsek a charter és a mandátum között az a különbség, hogy a mandátum megvan! Hiszen közzétett volna a zsidó állam pompás alkotmányát szép szavakkal körülrói, de miért tegyük azt, amikor az alkotmány még nem létezik. Fischer ur azt állítja, hogy az idők megváltoztak. Én is ezen a nézeten vagyok, sőt bizonyítom is egy ténnyel. Schol Herzl irásaiiban, legújabbán kiadott naplójában sem áll egyetlen szó arról a kérdéssről, amely ma a mozgalom központja:

az arab kérdéssről

Mert Herzl idejében az arab nép még nem is volt politikai tényező. Ma az. Van egy nép Palesztinában, amely a zsidó nép előteremtését nem szíveli. Jogtalanul ugyan, de nem szíveli és ez egy olyan tény, amelylyel úgy nekünk, mint Anglia államférfiainak szempontja számolni kell. Nem akarok Fischer urral a további pontok felől vitatkozni, hogy Angliának vajjon érdeke a Palesztina felépítése vagy sem, hiszen a mandátum letárgyalása előtt alig egy hónappal jelentette ki az egyik legnagyobb angol katonas, hogy Palesztina Anglia számára teljesen értéktelen és Anglia legjobban tenné, ha az egész ügyet eljuttatná. Ennek a nagy katonának nem volt igaza. Mégis ennek a katonának a szava súlyosabban esik latba, mint a mi szavunk. Pedig én is tudom, hogy Angliának érdeke Palesztina és különösen kétszeresen és tizszeresen a zsidó Palesztina.

— Ezzel elérkeztem a legfontosabb ponthoz, amely a legtöbb szónokot foglalkoztatta:

a Fehér Könyvhöz.

Errs vonatkozólag a következő felvilágosításokat akarom adni (mindenesetre elsősorban a magam nevében, mert a végrehajtó bizottság

arról, amit mondani fogok, még egyben sem tanácskozott). Ünneplésen kijelentem itt önöknek: én magam is ép olyan elégedetlen vagyok a Fehér Könyv egyes részeivel, mint önök valamennyien. Mint-hogy azonban elfogadtuk, lojálisan meg is kell tartanunk azt mindaddig, amíg olyan idő következik, amely alkalmas lesz a Fehér Könyv pontjainak megváltoztatására. Egyáltalában nem befolyásolná a Fehér Könyv aláírását az, ha önök benünket most dezavualálnak. Nehéz szívvel adtuk aláírásunkat, nehéz áldozatot hoztuk, de azt hiszem, jogunk volt egy ilyen áldozathozatalra.

Ami a bevándorlást illeti

ismét csak azt mondhatom, hogy ugyancsak elégedetlenek vagyunk ebben a pontban is, mint önök. Dr. Kornbrün erre vonatkozó beszédének minden szavát eláírom. Az a törekvésünk, hogy a bevándorlási határozatokat minél előbb megváltoztassuk. Egyelőre ezen nem segíthetünk, csupán a hitünk van meg, hogyha szorgalommal és kitartással tovább dolgozunk, akkor rövidesen elkövetkeznek az idők, amikor a mandátum igazi értelme meg fog valósulni.

— Az arab kérdést illetőleg csupán egyet ajánlhatok: Ne tegyünk folytonos szaralmi vallomásokat az araboknak. Egyezzen már megmondottuk a politikánkat, ha újra és

Amerika bizalmat szavaz

Weizmann nagy tetszéssel fogadott beszéd után Szokolov állt szónokra:

— Ez a politikai vita — mondotta — egy nagyon politikálatlan vita benyomást tejt rám. Ennek a konferenciának szerietem mandátumkonferenciának kellett volna lennie. Politikálatlan volt a vita, mert nem becsülte kellőképpen a mandátum értékét. Az egyik szónok példánul rendkívül feldicsérte a Balfour-deklarációt, hogy azután ennél nagyobb tiszteletet a mandátumon. Helyezték csak magukat uraim egy pillanatra a mandátumhoz kormány helyzetébe. Hiszen ez a kormány sem tehetett egyebet, minthogy a józan ész szerint igyekezett eljárni. Le lehet tagadni, hogy nagy nehézségek voltak? Az arab kérdés példánul nagyon nagy nehézséget képvisel: Én mégis elértük győzelmeinket. Balfour lord keresztelvitte akaratát. És meg vagyok győződve róla, hogy ha többet lehetett volna elérni, Balfour lett volna az első, aki exponálta volna magát. Egészséges észükre apellálok uraim, nem taktikai érzékükre. Azok az okok, amelyeket ellentünk felhoztak, terhatatlanok. Mert nem igaz az, hogy a Fehér Könyv fontosabb, mint a mandátum. A Fehér Könyv egy igazgatási körlevél és nem egy örökérvényű okmány. Lord Balfour a népszavazásban Anglia képviselője és nyugodtak lehetünk, hogy mindenkor a mi védelmezőnk is lesz ott. Mi itt vitakozunk olyan apró dolgokon, amelyek a mandátumnak még a szándékosságát sem teszik ki. Ugy látom, az az irány uralkodik önök között, hogy mindent darabokra szedjenek és vadat kovacsoljanak belőls a veretőség ellen. Pedig uraim, erről a helyről lelkesedéssel kell elmennünk, hogy lelkesedést kelthessünk mindenütt, ahova érnek, a Keren Hajjeszód iránt. És épou ezért kérem önöket,

újra ismételnénk, ez azt a látszato kélténé, hogy nem gondoljuk komolyan.

— Mereminszki ur egész sorozatát hozta fel a bevándorlás vázlatát szomorú következményeinek. Engedjék meg, hogy én is fessék egy ilyen tanulságos képet. Nyolc hónapja, hogy kezünkben van

a Ruttenberg-koncesszió.

Mielőtt megkaptuk volna, arról panaszkodtunk, hogy a kormány nem akarja megadni. Ha Ruttenberg és társasága hat hónap óta már dolgozott volna, azér és ezer chaluot vihetünk volna be az országba és az emigrációs kérdés megoldást talált volna. De a koncesszió csak papíron van meg. Eddig még nem voltunk képesek, hogy megvalósítsuk. Ime uraim, ez a mi gyöngének és nemcsak ez, még egész sereg hasonló hibát tudnék felsorolni, amelyeket ha nem követünk volna el, sokkal jobb lett volna. Huszontöt év óta a cionista világszervezet nem tesz egyebet, minthogy lövészárkon, drótszövény akadályokon tör keresztül. De még mindig vannak ilyen akadályok és nekünk minden erőnkkel meg kell feszítenünk, hogy az utolsó állásokat is bevegjük. Az akaratunk nagyobb, mint a képességünk és épou az államférfiak művésete kell legyen az, hogy az akarat és a képesség között megtalálják az egyensúlyt.

A Mizrach szervezet

egész sereg kifogást emelt ellentünk, amelyre csak azt válaszolhatom, hogy elismerem legtöbb kifogásunknak a jogosságát, de azt meg kell engedniük nekem, hogy nincsen politikai érzékük. Grünbaum ur helyreírta pedig csak azt válaszolhatom, hogy minhelyt kélszázézer zsidó lesz Palesztinában, a mandátum végrehajtásának formái is megfogva változni.

érelkeljük a mandátumot a maga igazi jelentőségében. Ezzel is, minthát tavaly, ne a multon esztégjünk, hanem gondolkozunk előre a jövőbe. (Nagy taps.)

Enután személyes felszólalások következtek.

Dr. Weizmann: Amikor arról beszéltem, hogy az ellenzék szabotálja a cionista munkát, az a benyomásom volt, hogy ezt De Lieme ur magára értette. Ki kell jelentenem, hogy nem gondoltam őt személyesen, hanem azt a csoportot értettem, amelyhez De Lieme ur is tartozik.

A Goldberg (Amerika) az amerikai cionista szervezet nevében bizalmat szavaz a vezetőséggnek.

Jean Fischer: Minthogy dr. Weizmann ur kivette De Lieme urat a szabotáló csoportból, a felelőség rajtam maradt. Ki kell jelentenem, hogy a párti eseményekért semmiféle felelőségem nem terhel. Ott első barátaim cionisták és meggyőződésükben nem lehet őket befolyásolni. Én elvileg a Keren Hajjeszód-akcióellen vagyok, de azért megfigytem hozzájárulásomat.

Rövid szünet után az Actions Comité ajánlatára a határozathozó bizottságba a következő tagokat választották: Dr. Thont, Grünbaumt, Lockart, Kaplant, Kanelsonnt, dr. Reichot, Berlnt, Strikert, Goldbergert és dr. Jakobsonnt.

Végül dr. Margulies Emil a kongresszus ügymeneszteléről terjeszt elő részletes jelentést, amelynek egyes pontjait kevés változtatással elfogadják.

ארמיה כשר Szalámi postán utánavét mellett pontosan szállít 1344
Wintler Mór & Co szalámigyára
Chtj, Piata Mihail Viteazul (Széchenyi-tér 39. Telefon 12-90.
Árjegyzék és הכשר קיוונאטרא ingyen.

Megnyilt a FRENKEL-áruraktár Strada Aprinjoarelor (volt Gyufagyár-utca) 13. szám. 1847
Legelőnyösebb feltételek, legmagasabb lombardok. Kifűnő száraz helyiségek, pincék nagy befogadóképességgel. Vasuti vágány. Telefon 401, 290.

Auszíri
Bécs, sz
váltató, ho
Ausztria m
szlovákia é
csésien ora
hagyott. Ez
talott seg
előt jelentő
rajó is nyi
ország a
nút sem fe
köt biotte
felsőgelyes
helyett —
problémája
Apponyi I
K
Kavarodá
Budape
interparian
rend utols
teret csot v
báró hely
válszítottá
kója végt
kásos bu
befejeződő
nak tisztel
adott, ame
szőntöt me
A bes
az interpa
gét fejtege
— B
mandotta
kettőnek
kölcsinek.
A konfer
eredményt
létkatlan
haduck fa
nyét abba
egymással
mondjuk
ebből kele
időztek el
mondottur
évvél ese
volna elő.
Appon
szédét L
jezte be.
Az int
tegnapelő
madára F
nap a bu
kerőket n
ben egye
gyarorszá
ezzen sir
kijelentett
valóágná
Össze
borokban
politikai
bistonság
nyért iat
meg a ke
még, hog
szünik a
nállótábor
dulni fog
— N
nálnunk,
hogy a
van meg.
A mag
morgo
dés sz
eddig
val fo
A bu
nyien ké
képviselő
lenlegi v
sem ind
hogy Me
teljes ne
mert a
sitható.
— C
gyobb
és a n
Ro

Ausztria teljesen magára maradt.

Bécs, szeptember 1. Ma már nyilvánvaló, hogy az a mohóság, amellyel Ausztria megmentésnek jegyében Csehszlovákia és Jugoszlávia (erre a szerencsétlen országra vetette magát, alább hagyott). Ezzel azonban a felelősséget át kell adni a felelősöknek. Ezzel azonban a felelősséget át kell adni a felelősöknek. Ezzel azonban a felelősséget át kell adni a felelősöknek.

Apponyi lett az interparlamentáris konferencia elnöke

Kavarodás Bernstein magyarellenes beszéde miatt

Budapest, szeptember 1. A bécsi interparlamentáris konferencia a napirend utolsó pontja értelmében elnöki tisztséget választott. Elnökké Ad. Löwweert báró helyett Apponyi Albert grófot választották. Ezzel a konferencia munkája véget ért és a tanácskozás a szokásos búcsúbeszéd megváltása után befejeződött. A konferencia delegátusainak tiszteletére Bécs városa bankettet adott, amelynek során Apponyi felköszöntőt mondott.

A beszéd bevezetésében Apponyi az interparlamentáris szellem jelentőségét fejegette.

Beszélték az értekezleten — mondotta — a lefegyverzésről, melynek köztörszolgálat kell lenni, anyeginak és erkölcsöknek. Ez utóbbi a mi feladatunk. A konferencián erkölcsi leleszerelésben eredményt nem értünk el, mert ez lélekintéssel lehetetlen. De igenis haladunk feljebb. A konferencia eredményét abban látom, hogy megszüntünk egymással diplomatiánál, ehelyett megmondjuk leplezetlenül az igazat s az ebből keletkező disszonáns hangok nem idéztek elő robbanást. Olyan dolgokat mondtunk egymásnak, amelyek egy évvel ezelőtt nagy felindulást idéztek volna elő.

Apponyi nagy hatást keltő beszédét Lord Weardale életteljesével fejezte be.

Az interparlamentáris unió ülésén tegnapelőtt elhangzott Bernstein féle támadására Rakovszky belügyminiszter tegnap a budapesti újságíróknak a következőket mondotta: Bernstein beszédében egyetlen pozitív vád, hogy a magyarországi internálótáborokban több ezren színlődnek. A belügyminiszter kijelentette, hogy ez sem felel meg a valóságnak.

Összesen sincs ezer internált a táborokban s ezek legnagyobb része sem politikai okokból került oda. Az állam biztonságát ellen elkövetett cselekményért internáltak száma nem haladja meg a kétszázat. Rakovszky kijelentette még, hogy abban az esetben, ha megszűnik a kommunista agitáció, az internálótáborok politikai internáltjai szabadulni fognak.

Nem tudom, hol tapasztalható nálunk, — mondotta Rakovszky — hogy a békezsarvadás csak papíron van meg.

A magyar kormány minden olyan mozgalmat, amely a békezsarvadás szellemével ellentétben áll, eddig is a legnagyobb energiával fojtott el s ezáltal is meg fogja tenni kötelességét.

A budapesti polgári lapok valamennyien kárhözhatják a magyar szocialista képviselők távolmaradását, amely a jelenlegi válságos helyzetben sem helyes, sem indokolt nem volt. Megállapítják, hogy Magyarországnak kifelé és befelé teljes nemzeti egységet kell mutatni, mert a nemzet jövője csak így biztosítható.

Olvasta már Agnon, a legnagyobb élő héber író regényét: „És a meggörbödött kiegyenesedik“?

Nagy botrányok Vaitolanu belügyminiszter kiseneyi látogatása alatt

Constantinescu kiseneyi miniszter is lemond. A miniszterelnök is politikáz. Bratianuék keresztülhajtják a koronázást. Lehetetlen akarják tenni a gyulafehérvári kongresszust

— Az Új Kelet tudósítójától —

Bukarestben egyre többet beszélnek a kormány bukásáról. A Florescu igazságügyminiszter lemondásával kapcsolatban először csak részleges kormányátalakításról szólt a hír, majd már teljes kabinetsváltásról beszél. Most minden a király elhárítására mutat és amint az „Adevéru“-üléstől, a kormány még a rendkívüli parlamenti ülésnek előtt kénytelen lesz átadni a helyét. Befejezett tény, hogy

Constantinescu javadalmi miniszter október elsején beadja lemondását,

amit valamennyi miniszterfőnök már be is jelentett. Liberális körökben azonban úgy tudják, hogy a miniszterelnök, aki nem akarja átalakított kormányval az új ülészeket meggyújtani, nem fogja Constantinescu lemondását elfogadni. De ha ez sikerül is Bratianuék — írja az „Adevéru“, — a rendkívüli ülészekon amugyis végleg meg fog bukni a kormány, amikor a koronázási költségekre szükséges kölcsönt fogja szavazás alá bocsátani.

Nem tartják kizártnak, hogy Vaitolanu belügyminiszter bukovinai látogatásának is komoly következményei lesznek. A tábornokot ugyanis, aki Inuletz beszarabiai miniszter társaságában Kiseneybe utazott, az állócsón sentki sem várta, még a liberálisok helyi vezére sem, holott a látogatást előre bejelentették. Még kínosabb meglepetés érte Vaitolanu s a pártklub értekezletén, amikor C. Noe, a liberálisok egyik vezetőjéből leveles támadást intézett a „huligán“-Inuletz ellen, majd ultimátum-szerűen felszólította a belügyminisztert, hogy tisztázza a liberálisok helyzetét Beszarábiában. A belügyminiszter kijelentette, hogy ilyen hangnemen után semmi keresni valója sincs a pártklubban és eltávozott. A disztribúciónál, ahol a program szerint nem lehetett volna politikáról szó.

Dascalescu liberális politikus elkeseredett kritikával támadt a kormánynak, amely — ugymond — nem tudja, hogy mit csinál Beszarábiában

és fel akarta oszlatni a beszarabiai pártszervezeteket. Vaitolanu miniszter konsternálva tapasztalta az erre támadt botrányt és sietve elutazott, mert belátta annak a lehetetlenségét, hogy a liberálisokat kibékítse Inuletz caranistáival.

Tegnap délelőtt egyébként ismét minisztertanács volt, amely szintén a koronázás ügyével foglalkozott. A minisztertanács után Mieu udvari miniszter Sainajába utazott, hogy a megállapodást a király elé terjessze jóváhagyás végett. Délután újabb

minisztertanács volt, amelyen Franasovics belügyi államtitkár, Nicolescu tárparancsnok, Skupievszky főpótlármester, Smantanescu sziguratőrfőigazgató vettek részt. Ezen a tanácskozáson a részleteket is megállapították. A minisztertanács után — írja a „Diminastia“ — a miniszterelnök felesége a királyi udvarba ment és az ott talált sziguranca tisztviselőknél megparancsolta, hogy őrizzék ki az újságírók teremt.

Ugyátszik, a liberálisok tűzővizon át is meg akarják tartani a koronázást még a gyulafehérvári kongresszus előtt. „Ez a liberálisok utolsó útja az erdélyi nemzeti pártellen, — állapítja meg a „Lupta“. Az, hogy a király vajjon elfogadja-e a koronát és a királyi jogot Jonel Bratianu kezéből, az a liberálisokat nem érdekli“. Ugyanez a lap határozottan állítja, hogy

Bratianuék még nem akarták a királlyal közölni a koronázás napját,

amit az bizonyít a legjobban, hogy a „Viitorul“ egy szóval sem emlékezett meg arról a minisztertanácsról, amelyet kivételesen a miniszterelnök lakásán tartottak meg zárt ajtó mögött és amelyen a koronázási ünnepek részletes programját is megállapították, sőt főbb vonásaiban a koronázás jegyzőkönyvét is megalkészítették. A kormány most — írja az „Epoca“ — az erdélyiek királyhű érzelmeire spekulál és reméli, hogy azok elhalasztják majd a gyulafehérvári kongresszust, amely ilymódon sokat fog veszíteni a jelentőségéből. Bűnt követ el a kormány, amikor a koronázást egyszerű politikai fegyverré alacsonyítja.

A kormánynak ez a számítása persze teljesen alapítatlan. És ezt ő maga tudja a legjobban. Mert különben nem folytatná azt a jogtalan hadjáratot, amelyet a gyulafehérvári kongresszus ellen indított. Nap-nap után történnek súlyos atrocitások, amelyek elriasztani és

lehetetlenné akarják tenni a erdélyi nemzeti pártot,

hogy a gyulafehérvári kongresszust megtartsa. Legutóbb a közeli Marosludason történt, hogy a kerület ötvenkét közönségének a képviselői gyűlésre jöttek össze, hogy megválasszák a kongresszus delegátusait. Bár a gyűlést az összes polgári hatóságok engedélyezték, — írja többek között a „Patria“ — a marostordai prefektus és a lugasi csendőrség miatt a gyűlést nem lehetett megtartani.

Es a jogtalan intézkedés nagy elkeseredést szült a Maros-menti románok körében és az esetet távirailag közölték a belügyminiszterrel. Ez a hadjárat azonban hiábavaló, — állapítja meg a „Lupta“. A gyulafehérvári kongresszust meg fogják tartani, még ha a liberálisoknak nem is tetszik.

Országok harca a Horowitz-örökségért

— Az Új Kelet tudósítójától —

A budapesti „Az Újság“ augusztus huszonkilencediki számában érdekes cikk jelent meg az Erdélyben jólismert Horowitz-féle örökségről, amelynek újabb aspiránsai támadtak az elhalt anglikán püspök testvérének, Horowitz Hersch rabbinnak, Budapesten élő unokáiban. A cikket egész terjedelmében itt közöljük:

Az anglikán egyháznak az Egyesült-Államokban a múlt század nyolcvanas éveiben egyik legjelentősebb püspöke volt Horowitz József, akinek megkapó szónoklásait messzeföldről eljártak meghallgatni a magyarok. Horowitz püspök Erdélyből származott. A szinerváraljai zsidó rabbinusnak, Horowitz Herschnek volt a fia. A szatmárságharc idején beállt a honvédek közé. Az oroszok elfogták, Lengyelországba hurcolták, de megszökött tőlük, Németországba ment, majd később Amerikába vándorolt. Itt kitért, anglikán pap lett és a szinerváraljai rabbi szegény fia 1888-ban mint dargazdag püspök fejezte be életét.

Mostanában értesültek erről Horowitz Herschnek Budapesren élő unokái, az elhunyt püspök legközelebbi rokonai és a minap Rosenberg Miksa dr. ügyvéd utjára, aki az egyik unoka fárja, a külügyminisztériumhoz fordultak. A minis térium közbenjárását és sürgős intézkedését kérték, nehogy a jelenleg Romániához tartozó erdélyi Horowitzék, akik különben is távolabbi rokonai lehetnek a püspöknek, felvehessék az örökséget. A külügyminisztérium meg is ígérte közbenjárását és mint értesültünk, kábeláviratban értesítette az Egyesült-Államok anglikán egyházát, hogy az örökségre új igényjogosultak jelentkeztek. A pesti Horowitzék hatan vannak testvérek, egyikük Gábor, ismert szocialdemokrata vezér, aki a nemzetgyűlési választásokon pótképviselő lett a budapesti második kerületben. Az erdélyi Horowitz és Markovics-családnak összes fel- és leendő oldalági rokonai, számszerint csaknem kétszázötvenen, igényt tartanak az örökségre. De Horowitz püspök feleségének lengyelországi rokonsága — Szonokban laknak — szintén részt vár az örökségből. Az örökség ügye addig nem juthat dűlőre, amíg a Szinerváraljáról elmenekült szolgabíró, akinek tartózkodási helyét az örökösök nem ismerik, nem jelentkezik az iratokkal.

Most már tehát három ország: Románia, Amerika és Magyarország, sőt Lengyelország polgárai — a püspök feleségének rokonai — is harcolnak a száznegyvenmillió dolláros örökségért.

Egyesülnek a német többségi szocialisták a függetlenekkel

Berlin, szeptember 1. A többségi szocialisták és a függetlenek között az egyesülésre vonatkozó tárgyalások kedvezően haladnak. A többségi szocialisták szeptember 20-ra hívták össze kongresszusukat, amelynek főbb pontja az egyesülés kérdése. Amennyiben a két párt közötti tárgyalások eredményre vezetnek, úgy szeptember 24-én közös kongresszust fognak tartani Nürnbergben.

— Új százdináros bankjegyek. Belgrádból jelentik: Szeptember elején kerülnek forgalomba Jugoszláviában az új százdináros bankjegyek, amelyek egy párisi műintézetben készültek.

Markovits F. ékszerész, Arany- ezüst ékszerek, kineezüst és ezüst dísz tárgyak választéka. Szolid és pontos kiszolgálás. Tört aranyat, ezüstöt, brilláns legmagasabb napi áron veszek. 1398 Cluj, Wesselényi-utca 20. sz.

Oficiul Român de Comerț și Industrie nemzetközi szállítási vállalat Érmihályfalva-i fiókja

Elfogad és teljesít bármilyen kereskedelmi, szállítási, elvámolási és tranzitálási megbízást. Iroda: a vasutállomás mögött.

ez azt a látszato... a goidoljuk kome...
ur egész soro... bevándorlás vár... koreikzményeinek...
ny is fessék...
képt. Nyolo...
zánkban van...
nberg-koncesszió...
k volns, arról pa... a kormány nem...
Ha Ruitenberg és...
ap óta már dolgo...
eser chaluost vi...
az országba és az...
megoldást talált...
szidő csak papi...
időig még nem voi...
gy megvalósítuk...
a mi gyöngének és...
egész sereg ha...
k felsorolni, ame...
vettünk volna el...
olna. Huszonöt é...
lágyszervozot nem...
hogy lövészárko...
adályokon tör ke...
indig vannak ilyen...
nk minden erőn...
zünk, hogy az...
bevegjük. Azaka...
int a képességünk...
lőfűket műrészte...
gy akarát és a...
találják az egyen...
Mirzachi szervezet...
t emelt ellenünk...
vállalkoztam...
több kifogást...
de az meg kell...
hogy minden po...
habban ur kété...
t választatom...
advar zsidó lesz...
adása u végrehaj...
megfogtak val...
dátumot a maga...
Erdőre is, mi...
szulton esőfűjűk...
nk előre a jó...
ves felzárkózások...
Amikor arról be...
szabotálja...
a benyomásom...
diens ur magára...
jelentem, hogy...
nemélyesen, ha...
értellem, amely...
tartozik...
berka) az ame...
zet parében bi...
tősségrek...
ant hogy dr. Weiz...
Lione urat a...
ól, a felelősség...
kell jelentenem...
nyetért semmi...
terhel. Ott élő...
és meggörbödés...
et befolyásolni...
Hajszó-akció...
ért megfiztetem...
án az Actions...
határozathozó...
ező tagokat vá...
nt, Grünbaumt...
sznelsohnt, dr...
ert, Goldbergert...
es Emil a kon...
éri terjeszt elő...
melynek egyes...
osztásnál elfo...
sit postán...
san szállít 1344...
szállítógépek...
il Vitanzul (Szé...
telefon 12-90...
vánatra ingyen...
szám... 1847...
leton 401, 290...
szabókellékek és Cluj, str. Matia (v. Mátyás kir.-utca) 2. sz.
rövidáru raktára Eladás nagyban és kicsinyben. Vidéki megrendeléseket eszközölök

HIREK

Sorra megbélyegzik a hitközségek a kolozsvári itéletet. Amióta a kolozsvári besz. dia nyilvánosságra hozta minősíthetetlen itéletét, az erdélyi hitközségek sorra bélyegik meg azt a botrányos törekvést, amellyel az itélet alacsony szempontok által veséreltetve, ténkrötteni igyekszik az országrész egyik legnagyobb és legvallásosabb hitközségét. A szamosújvári ortodox hitközség a napokban foglalkozott a kolozsvári szefárd pürről és egyhangyan olyan határozatot hozott, mely szerint helyesli az ortodox hitközség álláspontját és a szefárdok eljárását a leg súlyosabban elítéli. Ez alkalommal az egyik tag citálta a szamosújvári rabbi — ki tudvalólag a beszercei központi iroda tiszteletbeli jegyzője — annakidején tett kijelentését, hogy az snnyi port felvert „pszák” a tárgyalás előtt már készen volt. Brassóbeli jelentik, hogy az ottani ortodox hitközség ugyancsak oszlatkozott a kolozsvári ortodox hitközség álláspontjához s erősen elítéli a bíróság magatartását és eljárását. Alaposan indokolt határozatában többek között írja: az ortodox központi iroda kötelessége lett volna még ítélhetőzatal után is aggodó gondossággal az ortodoxia egységes fennállását megőrizni és a testvérharc megszüntetése céljából a lelkiismereti szabadság megvédésével a meggyezést és békét létrehozni.

A Zsidó Nemzeti Szövetség helyi csoportjainak tagjai az adminisztráció egyszerűsítéséért a Kadima Könyvtára előfizetésüket vagy példányonkénti megrendelésüket együttesen küldjék be a Kadima Kisdóhoz (Cluj, str. Baron L. Pop 10). Helyi csoportok sürgősen írják meg, hogy a Kadima Könyvtárból bizonyonyi eladásra hány példányt óhajtanak átvenni.

A Regátbéli adórendszer nem vált be Erdélyben. Emlékeztet, hogy a liberálisok kormányrajutása után az egységesítési tervek között helyet foglalt a regátbéli adórendszernek Erdélybe való átültetése is. Ez a rendszer nem a legszerencsésebb összetétele a régi török és a modern francia szisztémának. Repülő adóbiztosok jártak volna be a falvakat, az adóhivatalok közül néhányat megszüntettek volna, a tisztviselői nyugdíjakat pedig nem az adóhivatalok után, hanem a pénzügyminisztérium közvetítésével folyósították volna. Az ügymenetben persze mindjárt a reform elején zavarok állottak be, amelyek a később megejtett változtatások során mind kirívóbban jelentkeztek. A kolozsvári pénzügyi rezort vezetősége belátta a helyzet tarthatatlanságát és a régi rendszer visszaállítását mellett tett előterjesztést. Bratianu Vintila pénzügyminiszter utolsó erdélyi inspekciónja alkalmával személyesen is meggyőződhetett arról, hogy az új rendszer lehetetlen átültetni Erdély tájaira. A miniszter utjának tehát a reform visszavonása lett az eredménye. Beavatott helyről szerzett értesülésünk szerint ebben az ügyben a közeljövőben rendelkezlet fog megjelenni, amely az adóügyi adminisztrációt régi keretei közé helyezi vissza.

Budapesti terroristákat fogtak el Nagyváradon. Tegnap este a nagyváradai államhatósági rendőrség négy gyanús kinézésű embert tartóztatott le, kik hátizsákkal a határon át szöktek be. Megmotosásuk szenzációs eredménnyel járt, mert a hátizsákokban és csomagjaikban nagy mennyiségű ekrazitot és két pokolgépet találtak. A pokolgép nem volt megtöltve, valószínűleg csak használat előtt akarták az ekrazitot elhelyezni a gyilkos szerkesztésben. A sziguranca megállapította, hogy a tartóztatottak T. tisztek. Készenfekvő az a feltevés, hogy a náluk levő pokol gépet és ekrazitot Ferdinánd király és az uralkodó ház elleni merényletre akarták felhasználni. A négy letartóztatott kihallgatása egész éjjelen át folyt, annak eredményét azonban titokban tartják. Reu dr., az államhatósági rendőrség felügyelője ma a további nyomozás vezetéseére Nagyváradra utazott.

Habima Zsidó Színpad. A zsidó színészek kolozsvári Leresen csoportja szombaton este Goldfaden ismert bibliai operáját, Saulamitot fogja játszani. A darab eredeti szövegében és jelenetében kerül színre. Vasárnap bucsulódásul nagyhatású, kacagató operett megy: „Hercele Mejúchess”, amelyben a társulat legjobbjai játszanak, táncokat mutatnak be és mulató duettokat énekelnek.

A magyar gépgyárak ajánlata a román kocspark javítására. Bukarestből jelentik: A magyar gépgyárak képviselői ma kihallgatáson jelentek meg Moscu tábornoknál, akinek ajánlatot tettek a román kocspark javítására. A közlekedésügyi miniszter az ajánlatot tanulmányozás végett áttette a vasuti vezérigazgatóságához.

Rathenau gyilkosainak a pöre. Leipzigből jelentik: A bíralmi törvényszék elhatározta, hogy Rathenau gyilkosai ellen még ez év szeptemberében folytatva tiszik a pert a leipzig-i törvényszékénél. A tárgyalást a törvényszék nagytermében fogják megtartani. A vádlottakat, köztük Teohovot, szeptember elején kísérik át Berlinből Leipzigba.

Avercsenko Ungváron. Ungvárról jelentik: Avercsenko Arkadij, a hírneves orosz humorista szeptember elejétől társulatával a színházban vendégszerepel. Egy újságíró az oroszországi viszonyokról érdeklődött a saorvet elől menekülő írótól, aki az alábbiakban válaszolt:

— En Wrangel idejében Krimben tartózkodtam és ott néhány pamfletet adtam ki a bolsevikiek ellen, akik ezért in contumacia halálra ítélték. Mi írok nagyon sokan elmenekültünk házákból. Ezek közül nevesesebbek: Kuprin, Mereszkovskij, Bunin, Sorgucev, Teffi stb. Gorikjt nem tartom emigránsnak, mert ő egyszerű konjunkturalovag. Amíg jó dolga volt otthon, ő volt a legtüzezebb bolsevik. Mikor rosszul kezdett menni a dolga, faképnél hagyta a kommunista menyországot. A magam réséről olyan államformát szeretnék, amelyben nem akarnak főbelőni és nyugodtan hagynak dolgozni. Az teljesen ki van zárva, hogy a szovjettel kibéküljünk. Eletszélyemre kíváncsi? Kalandos életpályát futottam meg eddig. 23 éves koromban egy szénbánya r.-t. hivatalnok voltam Harkovban. Most már belátom, hogy én voltam Oroszország leghanyagabb és leghasznavethetlenebb kishivatalnok. El is csapnak rövidesen és akkor hozzáfogtam főfoglalkozásomhoz — a kopáláshoz. Jó eszmék ideig éheztem már, amikor megismerkedtem egy Cernovicky nevű urral, a Pétórvára invitált asszal, hogy ott kellemebben lehet kopálni. Szorgalmasan éhezünk tovább Pétórváron, míg aztán a „Safirikon” c. képes vicclap titkára, majd később főszekeresztője és igazgatója lettem. Kis bohózatokon és aktuális tréfákon kívül „Vidám beszélgetések” címeű könyvet adtam ki, amely 27 kiadást ért el és 200 ezer példányt fogyott el belőle. „Podhodsoy és cimborái” c. regényemet bolgár, horvát, szerb és német nyelvre lefordították. Magyarul azt hiszem csak egy könyvem jelent meg az Atheneum kiadásában „Figurák” cím alatt. Azt sem tudom ki fordította, eddig még egy vasat sem kaptam a könyv jöv dalméből. Most életemet és kalandomat dolgozom fel regényekben, azt hiszem érdekes lesz. Aztán meg — tette hozzá rezignáltan — bolylongoz tovább. Eddig orosz állampolgár voltam, most a földgömb honpolgára vagyok. Bejáróm az egész világot, de úgy érzem, mindenütt csak vendég vagyok... megtört idegen. És ez szomorú, nagyon szomorú, kedves kollega ur.

Házasság. Örv. Horovitz Mórénét szül. Wald Mariaka Neszód eljegyezte Salamon Jenő Clujból.

Nagy pogrom Kattovitzban. Berlinből jelentik: Megrendítő pogromról érkeztek ide hírek. Ezek szerint Kattovitzban augusztus huszonharmadikán nagy pogrom volt, mely egész éjjel dult. A rendőrküldönemény, amely szolgálatot teljesített, fehetetlenül állt szemben az állatias bandákkal. Katonai segítséget pedig azért nem lehetett igénybe venni, mert a katonai átcsoportosítások miatt sen a területen ngy-szólván semmiféle haderő nem tartózkodott. A pogrom, amelynek negyvenhat sebesültje és több halottja volt, másnap folytatódott és ekkor több zsidót botokkal és gummihorbáccsokkal megtámadták. Mintán vérsre verték őket, levágták szakállukat és majdnem mindenkit kifosztottak. A pogrom híre egész Lengyelországban mély megdöbbenést kellett és több zsidó parlamenti képviselő azonnal interveniót a belügyminiszternél, aki táviratilag intézkedett, hogy a rendet helyreállítsák. Pileudeki miniszterelnök augusztus huszonegyedikén személyesen utazott el Kattovitzba a vizsgálat lefolytatására.

Egy pár eszima története. Bacso Róza kolozsi menyecske néhány hónapja családnek szegődött Hartmann József kolozsvári lakoshoz. Egy hónapi szolgálat után nem kapta meg a fizetését. Mivel egy eszimat csináltatott, szüksége volt a fizetésére, de gazdái halogatták a kifizetést. A eszima azzal fenyegette meg Bacst, ha nem fizet, másnak adja el a lábballit. A eszelő lány kényserhelyzetében a padlásról egy kosár ruhaneműt, öt pár cipőt és egy fejbőlőt lopott, amiket az összereseknél értékesített Hartmann feljelentette a eszelőjét a rendőrség és a detektivek rövid idő alatt visszaszereztek a lopott portékát. Ma tárgyalta az ügyet a kolozsvári törvényszék Bohatel táblabíró elnökelete alatt. A tolvaj eszelő, akit dr. Giurgiu János védett, bevallotta, hogy a eszimat nem tudta hivatalni, tehát kénytelen volt lopásból megélni, annál is inkább, mert gazdája a jogos bérét sem fizette ki teljesen. Hartmann az elnök kérdésre kijelentette, hogy nem kívánja a lány megbüntetését. A bíróság mégis két hónapi fogságra ítélte Bacso Rózt, mert a lopott holmik egyrésze dr. Nemes Simioné volt, aki felesleges ruhaneműt Hartmannék padlásán tartotta. Dr. Giurgiu és védenca felelőbbetek az ítélet ellen.

Sil Vara cikke Herzl Tivadarról. Az Uj Kelet vezető helyén ma Sil Vara írását találja az olvasó. Sil Vara a „Neue Freie Presse” londoni tudósítója volt, újságíró kollégája Herzlnek. Visszaemlékezéseit is erről írta az idézett újságnak és a sionizmus megalapításával való megismerkedését így írja le: „Huszonkét évvel ezelőtt ismerkedtem meg Herzl Tivadarral. Londonban a Hotel Cecil egyik pincészetében novellát írtam és beküldtem a „Neue Freie Presse” szerkesztőségébe. Eltelt néhány hét, anélkül, hogy választak volna. Amikor ugy esett, hogy Bécsbe visszérkeztem, egy napon fellátogattam a szerkesztőségbe, hogy megérdeklődjem dolgozatom sorsát. A szívem hevesen dobogott, amikor a másodk emeletre létem. Akkoriban itt voltak a szerkesztőségi helyiségek. A szobák sora legvégén egy kekeny helyiségben magas, elegáns urral találtam szemközt magam. Mely fehérszínű, gondosított asszir szakállu ur volt, akinek első zavazomban be se mutatkoztam. Alig szóltam azonban néhány szót, dr. Herzl kibovágott és barátságos hangon így szólt: — Ugyebár ön Sil Vara? Tőle hallottam először a nevet, amit magamnak adtam és amit később legalizáltam. Dícsérte írássomat, hűlőnösen természet-festése miatt; ő is ott járt azon az angol tájon, amelynek keretei közé illesztettem elbesszölésem témáját. — Nem volt helyem hosszú novelláját leköszölni, de biztosíthatom, hogy jönni fog. — Néhány nap múlva első dolgozatom megjelent a lapban. — Szeptember hetedikén tárgyalják az elítélt kommunisták felebbezését. Bukarestből jelentik: A kommunista-perben elítéltek felebbezésének tárgyalására a legfőbb katonai törvényszék szeptember 7. napját tűzte ki.

Nemzetközi gyorsvonatok Oroszország fővonalain. Párisból jelentik: Az európai vasutügy újjáépülésének jelentős új fásit vezetik be azok a tárgyalások, amelyeket a nemzetközi hálóközi társaság megbírói folytatnak a szovjetkötársaság berlini kereskedelmi missziójának vezetőségével. Beavatott helyről származó értesülésünk szerint a tárgyalások lezárásához csak a formális aláírási aktus szükséges. A meggyezés azonban minden részletben kész. A nemzetközi hálóközi társaság a szerződés szerint husz éves bérletbe kapja azt a gördülőanyagot, amelyet a háború és az összeomlás Oroszország területén talált. A társaság ezzel szemben lemond minden tulajdonjogi és kártérítési igényéről az orosz államvasutakkal szemben. A megállapodásban a következő nemzetközi gyorsvonatok járatok berendezésére kötelezte magát: Moszkva—Brüsszel—London, Párizs—Baku, Moszkva—Vladivostok, Moszkva—Peking, Moszkva—Varsó—Berlin, Moszkva—Varna—Prága. A nemzetközi gyorsvonatok beállítása az orosz forgalomba még szeptemberben megtörténik.

Násznyegok egymás között. A maga naivságában is kedves ügyet tárgyalt tegnap a kolozsvári királyi törvényszék. Badaa Todor szentmihálytelni lakos a múlt év őszén résztvett egy menyegzőn, ahol keresztapja, Lukás Nikoláj volt a násznyeg. Badaa megirigyelte keresztapjától a díszes méltóságot és ő is rendezkedni szeretett volna a lakodalmas nép között. Lukás megintette néhányszor a hangoskodó Badaát, aki durván visszafelelelt. Lukás meg akarta torolni a méltóságán esett csorbát és a násznapgyi tisztaságot jelképező magyarórpálcával megfenyítette Badaát. Badaa karót ragadott és azzal fejbérgatta az öreg Lukást. A lakodalmasok közül Lukás Pável és Mitra Joan erre alapeosan elverték Badaa Todor. A tegnap tárgyaláson Badaa nem kívánta a vádlottak megbüntetését. A bíróság nem vehette figyelembe a esztelt kívánságát, mivel az orvosi látélet szerint sérülései husz napon túl gyógyultak és a súlyos testisérts hivatalból üldözendő. Badaa erre bevallotta, hogy sérülései nem voltak komolyak, de ő orvosokkal megakadályozta a gyógyulási folyamatot, hogy Lukásékat megbosszulja. Mivel közben kibékültek, beismeri manipulációt. A bíróság rövid tanácskozás után az ügyész indítványára a három vádlott ellen megszüntette az eljárást.

A Természetbarátok Turistaegyesülete. szeptember 2-án Fülöp Gyula vezetésével kirándulást rendez a Gécsy-várhoz, ahol az egyesület főnyképzei felvételeket csinálnak. Falátközés szombat este 7/7-kor a Tanítóh háza előtt. Indulás hétkor a bukki erdő felső menházához. Itt meghálás után reggel öt órakor továbbindulnak Szalicsón keresztü Magyaróltára és a Gécsy-várhoz. Délután Magyaróltára és Szalicsón szentén át megérkezés Kolozsvárra. Gyaloglás tíz óra. Vendégeket szívesen lát az egyesület. Ételekről és meleg takaróról mindenki gondoskodik.

Rablógyilkosság az Egyetem utcában. Borsalmas püntény történt Kolozsváron esztörtökön éjjel az Egyetem utca 10. szám alatt, ahol a Szent József internátusban Orbán Bert gazdszennyt rabolták ki és gyilkolták meg. A rendőrség megállapította, hogy a gyilkos egy üvegfyelőzőn át hatolt a gazdaszenny szobájába, ahol előbb megfojtotta áldozatát, aztán feltörte a szekrényeket és magához votta az ott talált értéktárgyakat.

Pályázati hirdetés. Az aradi izr. hitközség iskoláséke elemi iskolájához kisegítő tanítót keres. Román nyelvismert és kalló héher tudás megkívánatik. Az állásra férfi tanítók is pályázhatnak. Fizetés meggyezés szerint. Az alkalmaztatás egy tanévre szól. Véglegosités igen valószínű. Pályázatok f. évi szeptember hó 20-ig alulírott címre küldendők be. Dr. Koppich Jakab iskolaezéki elnök.

Sport kötött-szövött Áruház
Aradi kötő és kötöttszövőgyár lerakata
Cluj, Wesselényi-utca 16.

Kötött kabátok, sutterek, kötött ruhák, harisnya és keztyű eredeti gyári árban kapható.

Hogy forradal

Beszél

A „K...
tója a na...
tolt a n...
egyik kie...
kár hírlap...
Bécébe s...
újságíró...
és a töb...
shiknek o...
kezőket n...
— Ké...
transzport...
kiek nagy...
pályaudv...
nagy bes...
csorát ren...
eserefogly...
diszvacso...
ganciával...
nyári zab...
as olasz...
megjelen...
regtón...
kérdéseik...
hozzám

— H...
gyok! K...
hét leg...
lehet, ho...
— H...
sel fogad...
ben szov...
nyire ex...
éredékbe...
ő nem k...
tudhatta...
nista, ha...
szontan...
Azután...
félrevont...
hogyan...
világosít...
július 16...
tam, mi...
magyar...
amely a...
volna M...
ajánlotta...
nem fog...
a bolsev...
sitom m...
Magyaró...
Középra...
demokra...
— E...
talatok...
értésfűl...
fokizás...
törzumb...
kommun...
szul bar...
rich ros...
sőt éln...
akarnak...
hetik B...
ban Dor...
rozák...
keresik...
és kiad...
Dovesák...
munista...
róla, ho...
legöntü...
— E...
dotta...
kötárs...
még ige...
dik. Eg...
mások...
Ezeknek...
kisem t...
mány a...
őket és...
kizetve...
ket a t...
ben ak...
nyal ki...
gyar t...
tészéré...
sem p...
nem tu...
fig

Hogyan élnek a kieserült forradalmárok Oroszországban

Beszélgetés Róbert Oszkarral

A „Kassai Napló“ bécsi tudósítója a napokban beszélgetést folytatott a magyarországi fehérek terror egyik kieserült foglyával, Róbert Oszkár hírlapíróval, akinek Moszkvából Bécsbe sikerült szöknie. A kitűnő újságíró megemlékezett Kéri Pálról és a többi kieserült forradalmárról, akiknek oroszországi sietéről a következőket mondotta:

— Kéri június 15-én érkezett a transzporttal Moszkvába. A bolsevikiek nagy fegyvertárat rendeztek, a pályaudvaron Bokányi Dezső tartott nagy beszédet. Este azután diszvárosot rendeztek az újonnan érkezett eserefoglyok részére. Követlenül a diszváros előtt Kéri szédületes eleganciával — puha lodenkalap, szürke nyári zakó, puha ing — és kezében az orosz „Avanti“ lapjával számával megjelent a teremben. A bolsevikiek rögtön körülvették és ostromolták kérdéseikkel. Kéri azonban fölényesen hozzájárult fordult és ezt mondta:

— Hát Isten, most már itt vagyok! Kérlek, hogy lehet innen lehető leghamarabb visszamenni? Ha lehet, holnap megyek vissza.

— Kéri szavait nagy megütközéssel fogadták a bolsevik vezetők, többben szótartották, hogy a szovjet megnyire exponálta magát kiszabadítása érdekében. Kéri erre azt felelte, hogy ő nem kérte az orosz intervenciót, tudhatták róla, hogy nem kommunista, ha megtehették, igen szép, ezért azonban ő még nem adja el magát. Azután mintha mi sem történt volna, félrevent és információt kért tőlük, hogyan lehet elutazni. En a kért felvilágosításokat megadtam, másnap, július 16-án azonban hirtelen elutaztam, miután vizum nélkül, mert új magyar örséget kaptunk, mely az elutazást megakadályozta volna. Mielőtt elutaztam, ismét állást ajánlottak fel az oroszok, azonban én nem fogadtam el, kijelentettem, hogy a bolsevik módszerekkel nem azonosíthatom magamat, Magyarországon és Magyarországon akarok dolgozni a Közép Európában egyedül lehetséges demokráta-rendszer keretében.

— Ez az, amit közvetlen tapasztalatok alapján elmondhatok. Újabb értesüléseim szerint Kéri betegesen fekszik egy Moszkva melletti szacatörnyben. Helyzete súlyos, mert a kommunizmus magatartása miatt rosszul bánták vele. Dovesák és Haubrich orosz anyagi körülmények között élnek, mert a bolsevistáktól nem skarnak pénzt elfogadni. A mint tehetik Bécsbe jönnek. Addig is azonban Dovesák és Haubrich elhatározták, hogy mint gyári munkások keressik meg a megélhetést maguk és kintlevő családjaik részére. Főként Dovesák szegény bátran ellen a kommunizmusnak. Keri Béla azt mondta róla, hogy ő a moszkvai emigráció legöntudatosabb elleforradalmárja.

— Értesüléseim szerint — mondotta — a Dél-nij-Vosztocsnaja köztársaságban — Távol Keleten — még igen sok magyar tiszti raboskodik. Egyesek szerint háromszázra, mások szerint ötszázra rug számuk. Ezeknek a tiszteknek sorsáról senki sem tud bizonyosat, a szovjetkormány a külvilágtól teljesen elzárta őket és a Távol Keleten tartja őket őrizetben. Alkalomadtán ugyanis ezeket a tiszteket újabb foglyok ellenében akarja majd a magyar kormányval kicserélni. Ismétlem, olyan magyar tisztekről van szó, akiknek létezéséről sem a magyar kormány, sem pedig a kieserült bizottság nem tud.

Korolenko levele Lunacsarszkihoz

Az orosz író próféciája megvalósult. „Csak szabad ország valósíthatja meg a szocializmust“.

— Az Uj Kelet munkatársától —

Prága, aug. 25.

Korolenko orosz írónak Lunacsarszki népbiztoshoz írt levelét technikai okok miatt két részre osztottuk. A feltűnésértékes dokumentumból tegnapi számunkban csak a bevezető részt közöltük. Itt adjuk a másikat felét is.

II.

Igen tisztelt Anatol Vaszilievics Lunacsarszki!

Két reakció között kell választani: az egészséges és a gonosz reakció között. Álljon ön az egészséges reakció élére, hogy megfékezhesse a másikat.

Elismerem, hogy ez naivnak hangzik. De én optimista vagyok, művész vagyok és nekem úgy tetszik, hogy nincs más út, ez az egyetlen, amelyet követni kell, ha azt akarjuk, hogy Oroszország mai szerencsétlen állapotából kijuthasson. Különbösen is régi igazság,

minden nép olyan kormányt érdemel, amelyet elfogad. Megmondom: Oroszország bőségesen rászolgált arra, hogy a vezetője ön legyen.

Oroszország megérdemli magát, tisztelt Anatol Vaszilievics. Maga fejezi ki legjobban Oroszország múltját, azt az időt, mikor rabosolagódon az önkényuralmat szolgáltatta, azt az időt is, mikor az minden sikót erejét a paraszti reformban merítette ki, meg abban a néhány évben, amely követte a parasztfelszabadulást. Akkor is csak az történt, hogy a hatalom a sötét reakció útjára tévedt és az évek hosszú során át az ország organikus fejlődését elfojtotta. A nép azokban az időkben az autokrácia oldalán állott, de Oroszország hatalmas Lengyelországban mégis már megereskedett. Minden országra nézve az a legesettségesebb, ha kifejezésre juthat benne minden gondolat, minden árványlat, akár a legszélsőségesebb és legszűkebb is. Az oktatlan törekvéseket csak úgy kell tekinteni, mint himlőhelyeket az ország testén, amelyek a betegségre emlékeztetnek. De meg aztán: ami most eszelen és beteges, a jövőben még hasznos lehet.

De nálunk a konokul reakciós kormányzat hatása alatt nem így volt. A társadalmi gondolatot üldözték és elnyomták. Megfojtották. A mezőgazdaság reménytelen, halálos mezdulatlanságba zúzott. A munkások felszaporodó rétegei hiába küzdöttek helyzetük följavítása végett. Az intelligenciát, amely barátságosan támogatta a dolgozó tömegeket, Szibériába kergették. És ott, az emigrációban, a „mélység“-ben elkezdődött álmodozó életet élt, elszakadtan az orosz valóságtól. Ez az élet felborította az intelligens gondolatot és előrehajszolta a maximalizmus felé.

Azán jöttek a történelmi események és lebontották a válaszfalakat a nép között, amely addig politikai öntudat nélkül élt és az intelligencia között, amely a nép nélkül élt. Ugy értem, hogy a valósággal való kapcsolat nélkül tengődött. És mikor az elválasztó fal leomlott, kiáradt és egymásba omlott az idegen elemek vérkeringése. De a vér már el volt akkor mérgező. Így: a tömeg felébredt és revolált. De nem az a termékeny forradalommal, amely csak azt semmisíti meg, ami megakadályozza a normális fejlődést. Ez a forradalom a társadalmi organizmus élő idegeit támadta meg.

És akkor jöttek ti, legtermészetesebb képviselői az orosz népek, amely természete szerint a zsarnokság felé húz. De ezzel a természettel ez a nép mégis naiv csodavárásokban huzódik, mindig csodákat vár és minden csodát egyszerre. Csak hogy ti semmitse hoztatok, az észszerű organizációnak és alkotásnak még a csiráját sem és azért nem is meglepő, hogy csak rombolni tudott a forradalom, de nem épített.

Azért mondom: esoda volna valóban az ország számára, ha ti végre arra a tudatra ébrednétek, hogy az európai szocializmusban teljesítőképesen izolálva vagytok és hogy már a magatok munkástömegei is elmorzsolódnak tőletek. Arról a pozitív győletről, amelyet a kommunizmus iránt a paraszok éreznek, nem is beszéltek.

Csodának veaem, ha ti ezt észre vennétek és

elvetnétek végre az erőszakot, minden eszközt és minden metódusát, amely csak romlásba vezethet. De ezt őszintén tegyétek. Főnt és lent egyformán. Ahhoz talán, hogy új utra térhesetek, még elég erősek vagytok.

Ismerjétek el, hogy tévedtetek. Ismerjétek el, hogy hibáztatok. Amit ti műveltétek s amit a néppel műveltétek, rossz volt.

Valljátok be nyíltan, hogy tévedtetek és legnagyobbat azzal, hogy idő előtt leromboltátok a kapitalista rend sok intézményét anélkül, hogy helyükbe másokat és jobbkat tudtatok volna teremteni. Mindenek előtt pedig hirdesétek meg, hogy a szocializmus lehető mértékét is csak egy szabad ország valósíthatja meg.

Hamisság bukásba viszi a kormányokat. Talán nem késő még visszafordítani az igazságosság felé. Szent hitem nekem, hogy a nép, amely nyomotokban jár az erőszak útjain, felébredt öntudatának örömeiben készségesen fog követni benneteket azon az uton is, amely a szabadsághoz vezet. Nem csak nektek fog használni ez a megfordulás és nem csak a kormányzatoknak, de az országnak és a szocialista öntudat fejlődésének is.

De hát meg tudjátok-e tenni? Ha akarjátok is, az alkalmas időről vajjon nem késtetek-e le?

Vladimir Korolenko.

Korolenko próféciája megvalósult. Az orosz nép idegen segítséget kért Genuában. Megelázkodás nélkül tette, mert amit Korolenko szükségesnek tartott, az is bekövetkezett. A leninizmus ortodoxiája leenyháit.

Peter Uhis

— A Palesztina Land-Development Company munkája. Londonból jelentik: A P. L. D. C. most tette közzé jelentését Palesztinában végzett legutolsó évi működéséről. A jelentésből kitűnik, hogy a háború előtt 61948 dunam mezőgazdasági területet vásárolt meg 89 924 font értékben, a háború alatt 3 077 309 négyzetméter városi telket vet 94 707 font értékben, a háború után újabb 87 975 dunammal gyarapodott a termőterülete, de ezért már 375 072 fontot fizetett. A nemzeti alap részére 60 883 dunamot, munkástelepülések részére 4771 dunamot adott el, kertvárosok céljaira megvettek tőle 6400 448 négyzetméter, 3926 négyzetméter pedig különböző építkezési társaságok vásárolták meg Jaffában, Haifában és Jeruzsálemben.

Egy cionista asszony a zsidó kultúráért

Marosvásárhelyről írják nekünk a következő megszívlelést érdemlő sorokat:

A harmadik országgrézi konferencia előtti nem tartom egészen érdemtelennek csehslovákiai utamon tapasztaltak közül kiragadni az alábbi esetet. S ncha nem vagyok hivatásos író, fiyyelmébe ajánlom e cikket, különösen delegátus-társaimnak, megfontolás és okulás végett:

Mult hónapban Szlovákia egy kis falujában, Toronyán jártam, ahol a zsidó regeneráló munkának igen megszívlelendő és munkára serkentő példáját láttam. A helységnek békében is alig volt háromszáz lakosa, akik közül kb. száz volt a zsidóknak száma. A háboru alatt még csak fogyott ez a szám, hisz az általános nyomor fokozódása idején, köztudomásu volt a zsidóknak a falukból a városok felé való tömölése. Az így megcsappant számú zsidóknak szomorú helyzetük volt. Iskolájuk nem volt, városról messze voltak vagy anyagiak hiján nem küldhették oda gyermekeiket. Mig végre egy Debórára emlékeztető asszony vette kezébe az ügyet. A nő, Pickel Miklósné, természetesen cionista. És azzal a lelkesedéssel, amellyel csak zsidó asszony képes zaidó célokért és azzal a szívóssággal, mellyel csak asszony tud valamit akarni, fogott hozzá a munkához. Előbb hadiárvaházat alapított és megtudta hozzá szerelni a Joint segítségével akkor, amikor a Joint már megromta Közép-európától a támogatást. A Pickel Jakab által a célra adott épületben harminchat árva gyerek részesül ellátásban. A dícséret hangján kell itt megemlékezn dr. Sternbach és dr. Fränkel urakról, akik a Joint munkácsi képviselői és akik támogatják ezt a lelkes zsidó asszonyt nehéz munkájában.

Az árvákkal együtt 50 gyerek jár az ugyancsak Pickelné által alapított héber iskolába, ahol gyönyörűség hallgatni a csöppségek iskoláról elhangzó, ősi nyelvüket. Az iskola jelenleg a már említett Pickel féle épületben van, nygynant az árvák gondozója és a cionista iroda is egy-egy külön teremben. Most sikerült a Jointól 30000 csk-t kapni iskoláépítés céljaira, a telket ingyen adta hozzá Pickel Jakab ottani lakos. Már meg is választották az iskoláskéket, melynek elnöke Pickel Miklósné, tagjai Chaimovics Hermann, Schönfeld, Wolf, Jakobovics Abraham, Jakobovics Wolf, aki már 70 éven felüli ember, de még mindig fiatalos kedvvel dolgozik. Az iskola felszerelését Pickel Miklósné és Chaimovics Hermann adták 4000 csk. értékben.

Hogy ez a pár lelkes cionista ebben a tipikus chassid faluban milyen munkát fejt ki, jellemző példa arra az, hogy a 100 zsidó család közül 90 sékel fizet.

Azt a lelkesedést látni, ahogy ezek az emberek zsidó ügyekért lelkesedni tudnak, hivatásos író tollára való volna s hogy én mégis megpróbáltam leírni, szárazon, csak a tényeket felsorolva, azért tettem, hogy most a konferencia előtt felhívjam különösen delegátus-társaim figyelmét arra, hogy igenis dolgozni kell és csak dolgozni, mert minden gyerekkel, aki héberül megtanul, egy új élő példával állunk a világ és saját magunk elé, hogy ime vagyunk és jogunk van lenni.

Wintner Jenőné.

Szülők figyelmébe!

Iskolás gyermekeinek tartós cipőt csakis a

BATA

gyári lerakatában szerzhet be. Cluj, Fötér 9

Szülők figyelmébe!

ruház
lerakata
utca 16.

svetterek
marisnya és
ti gyári
apható.

SPORT

Labdarúgás

A Birák Testülete rendkívüli közgyűlése. A kolozsvári Birák Testülete esztendőnkön este a Park-kávéház emeleti termében rendkívüli közgyűlést tartott, amelyen a tagok csaknem teljes számban jelenek meg. Stotter Aladár elnökölt a közgyűlésen, amelynek tárgysorozatát Vida Andor és Adorján Odón szövetségi bírák ismertették. A közgyűlésen megjelentek elhatározták, hogy közbe, vállvetett és harmónikus munkával fogják helyreállítani a kolozsvári bírői kör megképzését tekintélyét és a személyi ellentétek kiegyenlítésére igazoló bizottságot választottak, amelynek tagjai Fetimann Dezső, Konec Rudolf, Grimm Kálmán, Winkler István, Vida Andor és Sugár Andor szövetségi bírák lettek. A közgyűlés beható vita keretében foglalkozott a romániai országos Birák Testülete megalakításának kérdésével és a szeptember 10 én tartandó alakuló közgyűlésre a kolozsvári kerület képviselőiben Stotter Aladár, Nagy Lajos és Vida Andor szövetségi bírakat küldte ki. A delegátusoknak adandó utasítások végleges megállapítása végett a kolozsvári Birák Testülete szeptember 5-én, kedden este félkilenc órakor a Park-kávéház emeleti termében újabb rendkívüli közgyűlést tart, amelyre a testület tagjait ezúton is meghívják.

A bírótanfolyam. A kolozsvári bírótanfolyam sorozatos előadásai során szeptember 6 án, szerdán este 8 órakor a szövetség str. Avram Jancu 16. szám alatt lévő hivatalos helyiségében tartják meg a következő előadást. Előadó Nagy Lajos kolozsvári szövetségi bíró.

Jakobi nem megy Csernovitzba. Jakobi Dudi, a Haggibbor kitűnő fedezetjátékos, bár a Csernovitzban a lengyel válogatott ellen szereplő romániai reprezentatív csapatnak egyik főerőssége lett volna, nem vehet részt a román-lengyel válogatott mérkőzésen. A népszerű játékos minden törekvése dacára az akadályokat nem sikerült elhárítani. Jakobi távollmaradása következtében a román válogatott csapat összeállítására valószínűleg a következő módosítást szenved: Sztamár, Bartha-dr. Hirsch, Kozovich-Kinigil-Rigoló, Guga-Ströck, Micinszki-Szabó Laci és Lukinich vagy Drescher. A csatársor tehát nélkülözni fogja Rónait, Auert és Schillert. Kozovich a fedezetsorban valószínűleg pótolni tudja Jakobit.

Barkochba-Gloria (Beszterce) 1:1 (0:1). Augustus utolsó vasárnapján tartotta meg a Barkochba besztercei zsidó sportegyesület futbalcsapata revánsmérkőzését — szép számu közönség előtt — a nevét Gloriára változtató CMR csapatával. A mérkőzés folyamán a Barkochba többnyire fölényben volt, győzni azonban nem tudott, mert csapata több tartalékkal szerepelt. A fair játék során a zsidó csapatban különösen Kertész, Tokajer és Politzer játékosok teljesítménye tűnt ki. Kri-vatta hadnagy közmegelegedésre bíraskodott. Szeptember 3-án Beszterce válogatott csapata, amely a Gloria, Barkochba és BTV játékosaiából fog rekrutálódni, a dési Uniót látja vendégül.

A KKASE Nagyváradon. A KKASE futbalcsapata szeptember 3 án revánsmérkőzést tart Nagyváradon a NAC együttesével. A két csapat idei első találkozása Kolozsvárt a KKASE tízéves jubileuma alkalmával 1:1 arányban eldöntetlenül végződött és sportkörökben érdeklődéssel várják, hogy a NAC saját pályáján hogy fog a lelkes kolozsvári csapat ellen végezni.

Eimarad a Haggibbor klubvasorája. A Haggibbor Sport Egyesület ma, szombat este a Park-kávéházban hirdetett klubvasoráját, amelyet Jakobi Dezső, Wesel Károly és La-

zarovics Dezső játékosok tisztelátára rendeztek volna, közbejött akadályok miatt elmaradt. A klubvasora idejéről és helyéről idejében kapnak értesítést az érdekeltek.

Zsidó csapatok körmérkőzése Aradon. A harmadik országrészi cionista kongresszus alkalmával szeptember 10 éa és 11 én Románia négy legjobb zsidó futbalcsapata körmérkőzést tart Aradon. A mérkőzésen a temesvári Kadimah, a nagyvárad Makkabe, az aradi Hakoah és a kolozsvári Haggibbor vesznek részt. A megített sorsolás szerint szeptember 10 ikén a Hakoah játszik a Kadimával, a Haggibbornak pedig a Makkabea lesz az ellenfele. Szeptember 11 én a két győztes és a két vesztes tartja meg döntőmérkőzését a Haggibbor elnöke, Stotter Aladár által adományozott értékes ezüstéremmel járó díjért és a csinos plakettért és éremért.

Haggibbor — CCFR mérkőzés. Szeptember 3 án, a szövetségi napon a Haggibbor és CCFR csapatai tartanak barátságos mérkőzést. A házi futballklub után a Haggibbornak ez lesz első szereplése.

Külföldi sportszemle

Orth György tréner lett. Budapestről jelentik: Orth György, az MTK és a magyar futballsport büszkesége, amatőr tréner lett a MAFC-nak. A műegyetemiek régi trénera Polits Ödön ugyanis, aki tíz évig volt a MAFC oktatója, az UTE-hoz szerződött át és a megürült állásra a MAFC-nak sikerült Orthot megnyerni. Orth egyébként csak amatőr tréner lett és ha izomrándulása elmulik, részt vesz az MTK csapatának mérkőzésein.

A norvég atlétikai bajnokságok. Krisztiániból jelentik: Az augusztus 27-én megtartott norvég atlétikai bajnokságok a következő eredményekkel végződtek: 100 m. Bjarne Guldaker 10.9 mp. 2. Reksen 11 mp. 3. Fredriksen 11.1 mp. 200 m. Hansen 22.4 mp. 2. Guldager 22.5 mp. 400 m. Hansen 51.8 mp. 2. Strand 51.9 mp. 800 m. Brugaard 1.58.6. 2.

Andersen 1.59.2. 1500 m. Andersen 4.06. 2. Rasmussen 4.10.9. 5000 m. Andersen 15:53.7. 2. Oheim 16:03.6. 110 m. gát. Larsen 16 mp. 2. Olsen 16.4 mp. 4x100 m. staféta: Torshug 44.8 mp. 2. Orulif 44.9 mp. 4x400 m. staféta: KIF 3:28.4. Távolugrás: Hansen 6.99 m. 2. Hoff 6.98 m. 3. Johansen 6.96 m. Magasugrás: Hansen 1.84 m. 2. Sunde 1.80 m. Rudugrás: Hoff 4.02 m. 2. Brun 2.30 m. Kalapteshajítás: Hiltorsen 39.77 m. Hárnasugrás: Hoff 14.38 m. 2. Winne 13.98 m. Diszkoszvetés kétkezes: Trandem 69.84 m. Golyó kétkezes: Thorp 99.36 m. (jobb 62.38 m). Súlydobás: Olsen 23.05 m. (jobb 12.01) m.

A Haggibbor fegyelmi bizottsága a következő ítéletet hozta nyilvánosságra:

A Haggibbor fegyelmi bizottsága 1922 augusztus 10., 17. és 25 én Farkas László ügyében tartott üléséről, amelyen a vádlott a panaszos, az összeses tanúk és védlem meghallgatása után, Farkas László klubtag ügyében a következő ítéletet hozta:

Farkas László a Haggibbor Sport Egyület kötelékéből örökre kizárja.

Indokok: A fegyelmi bizottság vádlott és tanúk kihallgatása után megállapította, hogy Farkas László 1922 július 30 án a Victoria mérkőzés előtt és a Moskovits alelnökkel történt incidens vizsgálatainak befejezése előtt az általa kért és átadott kilépési igazolványt, amely a jegyzőkönyvhöz van csatolva, annak átadásakor a nyilvánosság előtt sejtépte és földre dobta, tiszteletlen jelölés kíséretében.

Magtartása teljesen nélkülözi a legelőőbb követelményeket, amelyeket egy sportemberrel és klubtaggal szemben támaszthatók és ennek folytán a fegyelmi bizottság nem tartja érdemesnek, hogy Farkas László a Haggibbor Sport Egyület tagja lehessen.

A határozatot a fegyelmi bizottság egyhangúlag hozta, annak nyilvánosságra való hozatalát és az FSSR. Com. Reg. S. d. Fozitbalhoz való felterjesztését tudomásulvétel céljából elhatározta.

A Haggibbor fegyelmi bizottsága.

KÖZGAZDASÁG

A szokol emelkedését a csehek sem tudják feltartóztatni

Teljes aranyfedezetet kap a cseh korona

Az Új Kései tudósítójától

A csehszlovák korona emelkedéséről, amely megfojtással fenyegeti a cseh gazdasági életet, legutóbb a prágai „Tribuna” anketót rendezett, melynek során a gazdasági és pénzügyi élet vezetői rendre leadták véleményüket a pénzügyi aktuális helyzetéről és a korona jövőndő kurzus alakulásáról. Ezen az anketón minden kétséget kizáróan megállapított nyert az a tény, amelyet eddig csak félhivatalosan és bizalmasan suttogtak, hogy a csehszlovák pénzügy nem képes a szokol ugrásszerű emelkedését meggátolni. Kétségtelemnélvált, hogy az ipar közbelépésére a hivatalos körök is elhatározták, hogy mérsékelni fogják a korona vészes iramát felfelé. Ennek következtében a prágai bankok tegnap már nagyobb tömegekben dobták piacra Zürichben a cseh korona tételeket és összevásárolta Prágában az aranyértékű valutákat. De hiába, a korona tovább emelkedik.

Felvetődik már most az a kérdés, hogy melyek azok a tényezők, amelyek a csehszlovák pénzügyi politika vezető köreinek akarata ellenére is lázas tempóban kergetik felfelé a csehszlovák pénzt? A szakértők erre a kérdésre igen egyértelmű választ adnak. A csehszlovák korona eddigi kurza alakulása épenugy, mint a kedvező gazdasági helyzetre valló külkereskedelmi mérleg azt a hitet

keltették fel a külföldi spekulációban, hogy a cseh koronán keresni lehet. Nem lehet meglepő tehát az a jelenség, hogy a felismerés eredményeképpen hatalmas angol és amerikai tőkék iparkodnak csehszlovák koronába áttöltözni.

Ezzel a spekulációval szemben az állami és magánbankok tehetetlenek. Az egyedüli, amit tehetnek, abban áll, hogy a koronakurzus győngítésére folyton vásárolják a svájci frankot, fontot és dollárt. Ilyenformán pedig a csehszlovák korona, amelynek eddig nem volt meg az arany fedezete, most békekeli értékűvé válik, mert akarva nem akarva, a spekuláció arra kényszeríti a pénzügyminisztériumot, hogy folytonos vásárlásaival megteremtse a teljes aranyfedezettel rendelkező csehszlovák jegybankot.

Belföld

(x) Öt lei egy cseh korona. Bukarestből jelentik, hogy a CFR vezérigazgatósága körrendeletben értesítette az összes vasúti állomások jegypénztárait, hogy szeptember elsejétől a cseh koronát öt lei értékben kötelesek elfogadni.

(x) A brailai gabonakereskedők gyűlése. Brailából jelentik, hogy a brailai gabonakereskedők és kereskedők legutóbbi értekezletén elhatározták, hogy követelni fogják a kormánytól a belföldi szükeglet fedezésére visszatartott gabona kifutását, a hivatal megkönnyítését, különösen oly értelemben, hogy a sok, különféle címen szedett adót az exportmennyiség bruttó értékének öt százalékára szállítsa le. Abban az esetben, ha a kormány nem teljesíti ezeket a követeléseket, országos kongresszusra fogják összehívni

az összes gabonakereskedőket a további teendőik elhatározására.

(x) A romániai kikötők fergaluma. Importált áruk. Ezen a héten a konstaniná kikötőbe a következő hajók futottak be: az „Aventino” olasz gőzös Triestből 10638 darab kázműáruval, 7500 kg. gyarmataruval, 7837 géppel. „Aurora” angol hajó Hamburgból 165347 kg. vasal, 26015 kg. gyarmataruval, 1245 kg. gyógyáruval, 183 kg. könyvkötéseszerrel, 6233 táblavassal, 1380 kg. edénnyel, 16582 kg. gépkezeléses áruval. „Bulgerian” angol gőzös Antwerpenből gazdasági gépeket, könyvkötéseszeranyagot és más anyagokat hozott. „Themistocles” görög hajó Newyorkból kázműáruval, könyvkötéseszerkeket, 489349 kg. gyarmatarut, üres zsákokat és gépeket hozott. „Jasi” román gőzös Rotterdamból hidápió vasanyagot, 21344 kg. gyarmatarut, sodronyokat és minium szulfátot, a „Principesa Maria” román hajó Konstaninápolyból jött kázműáruval, zsákokkal, könyvkötéseszeranyagot és 9100 kg. gyarmataruval, az „Oltur” román gőzös Bolecből 1540000 kg. lisztet, a „Regele Carol” román hajó Konstaninápolyból futott be kázműáruval, gazdasági gépeket és 40650 kg. gyarmataruval, a „Trita Siana” angol gőzös Smyrnából üres vascsatlakozókkal, a „Wilhivira” görög hajó Pireuszából jött gyarmataruval, zsákokkal és palackáruval, a „Bavia” angol gőzös Liverpoolból indult 11914 kg. sövőáruval, 126544 kg. táblavassal és 64366 kg. gépekkel, az „Ulysses” holland gőzös Amsterdamból vas- és gyarmatarut, gyógyszereket, könyvkötéseszerkeket, gépeket és talpat hozott.

Exportált áruk. Az olasz „Leopolis” 165 ezer kg. zabot és 215790 kg. kukoricát vitt Franciaországba, az „Etourneau” francia gőzös Görögországba indult 287 850 kg. petróleummal. A görög „Themistocles” szarított bétet, autómobilrészeket, 57 drb. tehenet 30.016 kg. aszalt meggyet és 125 ökröt, a „Principesa Maria” 8656 kg. csokoládét, a Mazont I. nevű belga gőzös butírt, motorolaj, 561.156 kg. petróleumot és 9363 kg. bensint, az „Adsgena” román hajó 125175 kg. motorolajat, a „Regele Carol” 1552 kg. szappant szállít Törökországba. Az áruval jött „Siro” görög hajó dinnyét vizs Cospolishba. A tegnap befutott „Oltur” román gőzös által Bolecből hozott 1500 tonna lisztet a Societé Maritime Roumaine raktársaiban levő lisztmennyiség 4500 tonnára gyűlt fel. Jövő héten az egész készletet behajózzák és elszállítják Svájcba. Az orsovai kikötőben stagnál minden tevékenység. Mindössze egy magyar és egy csehszlovák dunai gőzös futott be s néhány uszályhajó indult ki a Fekete-tenger felé.

Külföld

(x) Zürichzárlat, szept. 1-ről. Berlin 37, Newyork 526, London 2847, Prága 17.20, Budapest 25, Varsó 6, Bécs 50. bélyegzett 0.75.

(x) Külföldi árupiac augusztus 29. Marsailleson a rizs száz kilogramm-ként 85, Amidon 160 frank. Párisban a cukor ára 179.50 frank métermassánként. La Havre: gyapotfonal 368, kávé 188.50 frank 50 kg-ként. Newyork egy uncia ezüst 69 és ötnyolcad cent. London: arany 92 shilling 7 penny, ezüst 38 és egy nyolcad d. uncianként. réz 62.16 3, ólom 23.7.6, cink 37.6 tonnánként = 1016 kilogramm.

(x) Egyezmény a Duna-hajózási társaságok között. Bukarestből jelentik: Jugoszlávia, Csehszlovákia, Németország, Ausztria és Magyarország valamennyi Duna-hajózási társulata között megegyezés jött létre, mely szerint a társulatok kötelezik magukat, hogy kölcsönösen megtérítik a tranzitforgalomban elkallódott áruk bejelentett értékét. Az olyan árukat, amelyek az elkallódás által hasznavehetetlenekké válnak, a bejelentett értéken kívül még tizenöt százalékos kártérítést kell fizetni. E határozatnak megfelelően a szállítási díjakat felemelték és ennek fejében minden hajózási társaság felelősséget vállal az így feladott áru pontos és hiánytalan megérkezéséért.

Feloldás szerkesztő DR. MARTON ERNŐ
Kiadó: KADIMA nyomda és kiadóvállalat B.T.

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetések egyszeri közzététel díja szavazati 1 lejt, vastagabb betűvel szedett szavak 2 lejt. Legkisebb apróhirdetés díja - 10 szöveg - 10 lejt. Jellegű hirdetésekre semminemű felvilágosítást nem adunk. A beérkező ajánlatok helyi hirdetéseknek a kiadóhivatalban vehetők át, vidékiek a kívánt címre továbbítatnak. Erre a célra a hirdetés díjon kívül 2 lejt 60 bantól bélyegköltésig fizetendő.

Eladó jókarban levő ebédő és szalagarnitúra. Megtekinthető délelőtt 8-2 óráig Calea Victoria (Magyar-utca) 125 sz. a., továbbá egy szép növésű fikusz és egy drb. fényképező gép teljes felszereléssel Str. Londrei (Hosszu-utca) 10. sz. a.

Kárpitosnak való szőrázó gép (Wolf) keresetlik. Szaru és csontáru gyár Rt. Cluj, Calea Victoriei 99. 4587

Ebédő berendezés igen olcsó árban eladó. Ugyanott keresetlik egy szakácsnő, aki a kóser főzéshez ért. Cim: Erzsébet-ut 4. földszint. 4569

Nevelőt keresek két fiam mellé, aki az egyiket a II-ik Tarbut gimnázium, a másikat az első Tarbut gimnázium osztály vizsgájára előkészítse. Továbbá ישיבה תלמודית tanítani. Fizetés teljes ellátáson kívül meg egyezés szerint. Cim: Berkovits Pinkász Mezőszakál, u. p. Mezőszengyel. 4561

Orth. kóser étterembe ügyes szakácsné és kiszolgáló leány felvétetik. Wesselényi Miklós u. 10. sz.

Berendezett tüzifa és építési anyag (puhafa kivételével) telephöz önállóan működő bizonyos idővel rendelkező társ keresetlik. Cim a kiadóhivatalban. 4549

Perfekt magyar gyors- és gépirónő állást keres. »Szorgalmas« jellegre a kiadóba.

Délutáni könyvelést, könyvek rendbehozatalát, mérlegkészítést vállal főkönyvelő. Szíves megterjesztéseket »Mérlegképes« jellegre kiadóba kérek. 4531

Perfekt román-magyar gépirónő állást keres. Ajánlatokat V. S. jellegre a kiadóba.

Fűszer-vaskereskedő segéd felvétetik szeptember 15-iki belépésre Berkovits és Silberger cégnél Szilágycseh Ajánlatok életkor és fizetési igények megjelölésével küldendők be.

Angol, francia, német nyelvekből csoportoktatás havi 70 lejt. Privátórák is. Calea Victoriei 16. 4552

Figyelem! Figyelem! Női kabátokat minden divat szerint legújtanosabban készít Arbermann női kabátszalónja Cluj, Str. Chinez 2. (Szentlélek- és Kinizsi-utca sarok).

Fordításokat, alakításokat is vállalok

Társ keresetlik elsőrendű divatárúszlet és nagy gabonaraktházhoz. Értekezni lehet Elzar Florea, Marosujvár. 4500

Elcserélném a városban levő két modern szobából és konyhából álló lakószobát nagyobb, kertes lakásra. Lehet a külső részekben, esetleg magasabb helyen is. Leveleket »Költőcsönös« jellegre az Uj Kelet kiadóhivatalba továbbít. Telefon 977 és 844.

Két Haggiborista, I. csapatbeli játékos, butorozott szobát keres. Leveleket »Rész« jellegre a kiadóba kérek.

Egy, esetleg két nagyobb diáklány, lehetőleg medika, intelligens orth. családnál teljes ellátást kaphat. Levelek »Diákleány« jellegre a kiadóba kérek.

Gyorsírást megtanulhat három hónap alatt. Fővárosi módszer. Cim a kiadóban.

Rötös üzlettem részére egy idősebb kiszolgáló és jó kirkatrendező alkalmazott azonnali belépésre felvétetik. Magyar és román nyelv tudása megkívánatik. Ajánlatok vagy személyes bemutatkozás: Spitz Béla Szatmár. 4591

Keresek egy külön bejárattal szobát a központban, vagy a Ferencz József ut közelében. Ajánlatok »Féregmentes« jellegre a kiadó továbbít. 4586

Butor vásárlók figyelmébe! Fényezett hálok, ebédők, hajlított székek egyes butor (arabok, konyha berendezések legolcsóbb napiban kaphatók Rosenberg Manó butor asztalosnál, Déván. 4529

Tanítót keresek ki chimist, raschet és gemoret tanítana. Fesztinger Kls-utca 1 sz. 4583

Deutsches fräulein Jüdin sucht Stelle halbe Tage Fötör 7, III, em. 9. 4584

Betűszedő állandó foglalkozásra azonnali keresetlik. Ajánlatok: Feld A. I. nagyszobent bélyegző gyárhoz intézendők.

שבת אונד יום טוב געשפערט.

Jahrzeitabläkat, gyászalbumokat a legizlésebben készít Singer Satu-Marc, Hunyadi 84. 4592

Bocskor, mosatóp, felsőbőr és szilgyártóanyag állandóan nagy készlet kicsinyben és nagyban. Legolcsóbb árak mellett. Vidéki megrendeléseket kis postacsomagokban is eszközölök. Vagontételnél 5 százalékos kedvezmény.

SÁMSON-BÓRGYÁR Gyufagyár-utca 1. Gyorsáru raktárral szemben. Telefon: Gyár -86, lakás 8-87. szám.

Kepes Elek orvosi kötszerész Oradea-Maro, Sas-passage Ajánlja saját készítményű sérvkötőt, haskötőt stb. Női és férfi övszerek nagyraktára 00000

Aradon ha jól akar étkezni, keresse föl a FÜLÖP-féle kóser éttermet Str. Eminescu (Deák F.-u.) 40/a

Szőrmék művészies feldolgozása

Déri Lajos, Cluj, Strada Memorandului No. 3. (volt Unió-u.) Telefon: 12-12.

Kadima Könyvtár

A KADIMA KÖNYVTÁR nevel, tanít, szórakoztat. A KADIMA KÖNYVTÁR a legszébb, a legjobb és a legnemesebb zsidó szellemi alkotások gyűjtő medencéje. A KADIMA KÖNYVTÁR minden zsidó közös kineve, mert az ő életéről beszél és hozzája szól. A KADIMA KÖNYVTÁR kiadja a legszép zsidó regényeket, a legjobb cionista alapvető munkákat és a legnemesebb ifjúsági iratokat. A KADIMA KÖNYVTÁR-t olvassa mindenki, aki ismerni akarja a modern és a klasszikus héber irodalmat. A KADIMA KÖNYVTÁR kötetek ad a zsidó drámairodalomból, a zsidó költészetből, a kabbala és a biblia irodalmából. A KADIMA KÖNYVTÁR zsidó mesekönyveket ad a zsidó gyermek kezébe és nevelő és szórakoztató olvasmánnyal látja el a serdülő ifjúságot. A KADIMA KÖNYVTÁR minden zsidó: ifju, felnőtt, férfi, nő, haladó és konzervatív egyformán megtalálja a magáét benne

A Kadima Könyvtár első sorozata:

- 1. Nahum Sokolow: Uj zsidó. Előszót irt hozzá és fordította Gitskalay János. (A zsidóság vezérei I.) Sajtó alatt: 2-3. Solem Alejchem: Leégett nemesek. Regény. Szabó Imre fordítása. (Solem Alejchem összes művei I) 4-5. Ujvári Péter: Csak a hunda. Regény. Az író önéletrajzával és portréjával. (Ujvári Péter legújabb műve.) Egyes szám ára fűszve 12 lejt, kötve 20 lejt Kettős szám ára fűszve 18 lejt, kötve 26 lejt

Kadima Kiadónak, Cluj Str. Baron L. Pop 10. Megrendelem a Kadima Könyvtár első sorozatát. A sorozatot (5 szám) fűszve kérem. Az előfizetés díját... lejt egyidejűleg beküldöttem. Olvasható aláírás. Pontos cím Vágja ki és küldje be! A Kadima Könyvtár első sorozatának előfizetési díja: fűszve 44 lejt, kötve 66 lejt. Ujvári Péter műve 50 amatőr, számozott példányban is megjelenik gyűjtők számára. Ára 100 lejt. Előfizetésben 90 lejt. Kadima Kiadó Cluj, Str. Baron L. Pop 10.

S. EISENSTÄDTER & Co szücs és szörme áruháza

Főüzlet: Calea Victoriei 2. Fiók: Ovári (Szentlélek és Kinizsi-u. sarok) Szörmeárunkban állandóan nagy készlet!

Egy mérlegképes könyvelő és segédkönyvelő-levelező

kerestetik, aki a román nyelvet tökéletesen bírja. Román nyelven irt ajánlatok fizetési igények megjelölésével Dictosanmar finba küldendők, a Tarnava kiadóhivatalnak továbbítás végett. 4574

Bőrlábszárvédő

elsőrendű anyagból fekete, barna és sárga színben 1286

Krébs János szilgyártó Cluj, Calea Regele Ferdinand 77. Kereskedőknek árkedvezmény!

Rendkívül előnyösen ajánlok

Table with 2 columns: Item description and Price. Items include Pergament papir, jegyüt, Zsineg, Levélpapir, Vaspör, Drótszeg.

Cipőkrémek minden gyártmány gyári áron alul!!!

Ostörök I. 4-450 lejt, Martin kanál sima I grs. 310- lejt, Martin kanál gza. 340- lejt, Tenta és kékvizek gyári áron alul. Egyéb rövid, norinbergi és papírárukat. Meg nem felelő árut visszaveszek.

NAGY ÁRUHÁZ CLUJ, (volt Széchenyi áruház)

Feuerstein J. textil, kötött és rövidáruház Cluj, Str. Reg. Maria 12.

Keresek szeptember 15-iki belépésre elsőrangú detail és engrosvezetőt valamint két fiatal segédet, akik mind a három nyelvet bírják. Ajánlatokat két bizongitvány másolatokkal, lehetőleg fényképpel ellátva a kor és fizetési igények megjelölésével Gál Albert lüszér és eszmegekerekedése Brassó, Kapu-utca 68.

Műköszörüs, késes, műszerész

szakmába vágó munkákat szakszerűnt, vállalom szolid és pontos kiszolgálással Bajzágó Márton Cluj, Kinizsi-utca 5. (Ovár.)

Frati Fränkel Testvérek Kézműáru nagykereskedése Cluj, Piata Mihailu Viteazul 14. v. Széchenyi-tér)

Engros eladás!

Speciális hajfestő, női fodrász és manicure terem Galik és Fodor, Cluj Calea Victoriei 2. (volt Rossuth L.-u.) Modern hajmunkák, jutányos árak! 1284